Է. ՏԱՐԻ 1922 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՄԱՐԳԱՑ 4382 — Հ. Տ. 12 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — Ն. Տ. 24 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 8 ԶԻԼԳԱՏԷ 1307 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	160
»	Վեցամսեայ	80
»	Եռամսեայ	40
Գաւառաց	Տարեկան	200
»	Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներէ	Տարեկան ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12 ՅՈՒՆԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԵՒԳԵՐՄԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Օրուան մեծ խնդիրն յեւրոպա, մանաւանդ յԱնգլիա և ի Գերմանիա, այս օրերս կնքեալ անգլեւգերման դաշնագիրն է, որով գաղթային Տէրութեանց հնագոյնն (Մեծն Բրիտանիա) եւ նորագոյնն (Գերմանական Կայսրութիւնն) իրենց մէջ կը բաժնեն վէճի տակ գտնուած երկիրներն յԱրեւելեան Ափրիկէ։

Այս բաժանման վրայ ճիշդ գաղափար ստանալու համար, պէտք է աչաց առջեւ ունենալ Ափրիկէի ընդարձակ քարտէս մը. (ո՛չ այն քարտէսներն, ո՛չ ալ այն ափրիկեան աշխարհագրութեան դասագրքերն որք մեր նախակրթական կամ երկրորդական վարժարանաց մէջ կը գործածուին. դասագրքեր, որոց մէջ Ալպերթ Նիանզա, Վիքթորիա Նիանզա, Նիասա, Թանկանիքա և ուրիշ լճերու և մեծամեծ գետերու անունն անգամ չկայ. դասագրքեր որք առիթ կու տան Ուսումնական Խորհրդէն «վաւերացեալ» դասագրքերու վրայ ևս խօսելու։ Պէտք է աչաց առջեւ ունենալ՝ կրկնենք՝ Ափրիկէի նոր քարտէս մը, քանի որ վերջին ժամանակներս ամենէն աւելի Ափրիկէի կողմը կատարուած են աշխարհագրական նորագոյն և կարեւորագոյն գիւտեր)։

Հիւսիսէն ի հարաւ, Եմին փաշայի վերջերս կառավարած երկիրներէն (Հասարակածային Ափրիկէ, Լճերու երկիրը), մինչեւ Արեւելեան Ափրիկէի բրիտանեան Ընկերութեան կառավարած երկիրները, (Զամպէզի մեծ գետին երկայնութեամբ,) և արեւելքէն յարեւմուտս, Զանզիպարի հանդիպակաց ծովեզրէն, որ անուանապէս Զանզիպարի վեհապետին իշխանութեան ներքեւ է, բայց իրօք Գերմանաց ձեռք, մինչեւ Քոնկոյի անկախ Պետութեան սահմանները, անհուն ընդարձակութեամբ երկիր մը կայ. բարեբեր դաշտեր, ձիւնապատ լեռներ, բնիկ արաբ կամ կռապաշտ Պետութիւններ, ծովածաւալ լճեր, կոյս անտառներ յորս Պ. Ստէնլի ամիսներով կը ճամբորդէր և ծայրը չէր գտներ։ Այս ընդարձակ երկիր որո՞ւ պիտի վերաբերէր.—Գերմանիո՞յ, որ ծովեզրին մեծագոյն մասին տիրած էր, և կը պնդէր թէ «ծովեզրն որո՛ւ կը վերաբերի, անոր պէտք է լինի համապատասխան ներսի երկիրն ալ»,—թէ Անգլիոյ, որ ներսի երկիրներուն տիրած էր՝ Միսիոնարութիւններ հաստատելով, (տեսէ՛ք ի՛նչի կը ծառայեն «անշահախնդիր» Միսիոնարութիւնք,) երկրախոյզ մարդիկներ ղրկելով, բնիկ պետերուն հետ դաշնագրեր կնքելով, մինչեւ իսկ ճամբաներ բանալով, յորս համբաւեալ է չատ տարիներ յառաջ Պ. Ստէվէնսընի բացած ճամբան։

Այս խնդիր բացարձակապէս ի նըպաստ ո՛չ մի կողմին կրնար որոշուիլ, մանաւանդ որ գերման Կայսրութիւնը խեղճ ակար Փորթուկալ մը չէ որ անոր վրայ ճնշում ի գործ դնելով իւր գաղթային պահանջումներն անարգել յաջողցնէր Մեծն Բրիտանիա։

Ուրեմն, իրաւախոհութիւն մ'եղաւ. Անգլիա վերեւ ցոյց տրուած երկրին հարաւային և հիւսիսային կողմերն առաւ, և Գերմանիա՝ մէջտեղը։ Զամպէզի գետին հիւսիսային կողմը, ուր կը գործէ Կալլեսի իշխանին փեսայ Ֆայֆի դքսին նախագահութեան ներքեւ գտնուող բրիտանեան Ընկերութիւնն, անվիճար կը մնայ անգլիական ազդեցութիւնն։ Անգլիոյ կը մնայ նաեւ Ուկանտայի հարուստ և բարեբեր բնիկ պետութիւնն, ուր անգլիացի Միսիոնարք բաւական ազդեցութիւն ստացած են, և որուն տիրելու համար Արաբաց արիւնռուշտ յարձակումներն ի դերեւ ելան։ Գերմանացի Տքթ. Փեթերս, Եմին փաշան ազատելու պատրուակաւ և իրօք երկրակալութեան համար ճամբայ ելած, վերջերս Ուկանտայի թագաւորին հետ [illegible] եղբայրակցութիւն հաստատած էր, այսինքն՝ երկուքն իրարու թեւէն հանուած քանի մը կաթիլ արիւն խմելով՝ ըստ ափրիկեան սովորութեան՝ ցկեանս իրարու դաշնակից և բարեկամ մնալ ուխտած էին։ Բայց այս թատերական գործողութիւն քաղաքական նշանակութիւն պիտի չունենայ. Տքթ. Փեթերս ի զուր այնչափ տեղ ճամբորդած և ի զուր քանի մը կաթիլ սեւ արիւն խմած պիտի լինի։ Ուկանտա անգլիական ազդեցութեան ներքեւ պիտի մնայ։ Գերմանիա Անգլիոյ կը թողու նաեւ Վիթու և Սոմալի երկիրներուն վրայ իւր թեւարկութեան իրաւունքը. Վերջապէս, այլ ո՛չ նուազ կարեւորապէս, Գերմանիա կը հաւանի անգլիական թեւարկութեան հաստատման Զանզիպարի Տէրութեան վրայ, ի բաց առեալ Զանզիպարի հանդիպակաց ծովեզրը, զոր Զանզիպարի վեհապետը վարձու տուած էր գերման Ընկերութեան։

* *

Ի փոխարէն այս զիջմանց, Անգլիա կը հաւանի որ գերմանական ազդեցութիւնն արեւելեան Ափրիկէի ծովեզրէն տարածի մինչեւ Քոնկոյի անկախ պետութեան սահմաններն, ի կեդրոնական Ափրիկէ։ Հոն, Ափրիկէի ներքը, գերմանական ստացուածոց կամ գերմանական ազդեցութեան սահմանը պիտի լինի՝ հիւսիսէն՝ Քավիրոնտոյէ ի հարաւային ծայր Ալպերթ-Նիանզա լճին՝ ուղիղ գծով, հարաւէն՝ Ռովինա գետ, և արեւմուտքէն՝ մեծ լճերն և Քոնկօ։ Բայց որպէս զի Անգլիացիք իրենց հիւսիսային ստացուածքէն ի հարաւ կարենան անցնիլ անխափան, Գերմանիոյ թողած հողին մէջէն պողոտայ մը ազատ անցք կը հռչակուի երկուց ազգաց համար, (Նիասայի և Քոնկոյի միջեւ, նաեւ Նիասա և Թանկանիքա լճերուն միջեւ, որպէս այս լճերու վրայ)։ Այս ճամբուն վրայ մաքս չպիտի հաստատուի։ Թէ՛ անգլիական և թէ գերմանական բաժնին մէջ երկուց ազգաց միսիոնարք անարգել պիտի գործեն կրօնի և կրթութեան համար։ Անգլիա Զանզիպարի վեհապետին վրայ ազդեցութիւն պիտի բանեցնէ որպէս զի գերմանական Ընկերութեան «վարձու տրուած» ծովեզրը վերջնապէս Գերմանիոյ թողուի. Գերմանիա յայնժամ արդար փոխարինութիւն պիտի ընծայէ վեհապետին՝ իւր կորուսած մաքսային հասութից համար։ Եղա՞ն յանձնառութիւն Անգլիոյ կողմէ, որ ժամանակաւ երաշխաւորած էր Զանզիպարի վեհապետութեան անկախութիւնն և ամբողջութիւնն։ Անգլիա, 1862ին, Ֆրանսայի հետ ալ դաշնագիր մը կնքելով, յանձնառու եղած էր Զանզիպարի երկրէն բան մը չիւրացնել, մինչ այժմ ամբողջութիւնը կ'իւրացնէ։ Այս կէտ, ինչպէս երեկի հեռագրէն տեսան ընթերցողք, Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովոյն մէջ խնդրոյ նիւթ եղաւ, և Պ. Ռիպոյի պատասխանէն երեւցաւ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը դժգոհ մնացած է Անգլիոյ և Գերմանիոյ դաշնագրոյն այս մասին, և դիտողութիւն պիտի ուղղէ Լոնտոնի դահլճին։

Անգլիա ուրիշ զիջում մ'ալ կ'ընէ Գերմանիոյ, անոր թողլով Հէլիկոլանտ կղզին, որ եւրոպեան ստացուածք մը լինելով, ափրիկեան ստացուածոց փոխարէն եւրոպեան ստացուածքի մը թողումն [illegible] մը Անգլիացւոց հայրենասիրական [illegible] կը դպչի։ Զասոնք խաղաղեցնելու համար կը գրեն աշխարհագիրք թէ Հէլիկոլանտ կղզին քիչ քիչ ովկիանոսի տակն երթալու վրայ է արդէն, և մի դարեր յառաջ չատ ընդարձակ կղզի մ'էր. ժէ. դարուն մէջ գլխաւոր կղզին մօտակայ կղզեկին հետ միացուցեալ էին, և քանի գնաց պզտիկցաւ։ Հանովէրի հանդէպ գտնուող այս կղզւոյն Անգլիա կարեւորութիւն տուաւ երբ Հանովէրի թագն Անգլիոյ թագուն հետ միացաւ։ Հիմակ այն նշանակութիւնը չունի, եւ արդէն ո՛չ զինուորական ո՛չ նաւային կայան կրցաւ լինել Հէլիկոլանտ։ Միայն է բնիկ Ֆինլանտացի ցեղէ երկու հազար Հէլիկոլանտացւոց սիրտը չկոտրելու համար, որք ո՛չ զօրք կուտային Անգլիոյ ո՛չ տուրք, պայմանադրուած է որ Հէլիկոլանտցիք ժամանակ մը զերծ մնան զինուորական ծառայութենէ ու մաքսային օրէնքներէ, և կղզւոյն արդի բնակիչներէն անոնք որ ուզեն կարենան մնալ անգլիական հպատակ գերմանական հողի վրայ։

* *

Գաղթային խնդրոյ մէջ ուրիշ Տէրութեանց զիջումն ընել և իւր հողերէն և «ազդեցութեան շրջանակներէն» մաս մը ուրիշ թողուլ անսովոր բաներ են Անգլիոյ որ միշտ առնելու վարժուած է, այլ ոչ տալու։ Այս պատճառաւ, Գերմանիոյ եղած զիջմունք անգլիական մամլոյ մէկ մասին մէջ խստիւ կը քննադատուին, թէեւ մեծ լրագիրք, ի բաց առեալ Թէյլեկրաֆ, աւելի կամ նուազ կը հաւանին, իբրեւ արդար կարգադրութիւն։ Գերմանիոյ մէջ ազդաբողոք կը լսուին յԱփրիկէ Անգլիոյ եղած զիջմանց դէմ, մանաւանդ կ'ըսուի թէ Հէլիկոլանտ բաւական փոխարինութիւն չէ Վիթուի երկրին Անգլիոյ թողման։ Ֆրանսական լրագիրք, որք այս պահուս Եգիպտոսի և Նիւֆաունտլէնտի վէճերն ունին Անգլիոյ հետ, միաբերան կը գրեն թէ Անգլիա յաղթուած է, և աղետալի կարգադրութիւն մը ստորագրած, որով կը վաւերացնէ գերմանական ընդարձակ Տէրութեան մը հաստատումն յԱրեւելեան Ափրիկէ։ Բայց այս մասին Փարիզեան լրագիրք անկողմնակալ դատաւոր չեն կրնար համարուիլ։ Ֆրանսացւոց բուն ցաւն այն է որ Անգլիա ի մի ումպ կուլ կուտայ Զանզիպարեան բաժակն, (կղզին ըսել կ'ուզենք,) յորմէ քանի մը կաթիլ ալ եթէ Ֆրանսայի բաժին հաներ՝ գոհ կը մնային փարիզցի հայրենասէրք։ Սոքա դժգոհ են նաեւ այն պատճառաւ զի Գերմանիա՝ Քոնկոյի սահմանակից լինելով օր մը Քոնկոյի տիրելու պատահական իրաւունք կ'ըստանայ, մինչդեռ Քոնկոյի Պետութիւնն հաստատող միջազգային դաշնագիրն առաջնութեան իրաւունքը Քոնկոյի դրացի Ֆրանսայի կուտայ (ֆրանսական Քոնկոյի), եթէ Քոնկոյական անկախ Պետութիւնն ինքզինք չկարենայ կառավարել և ուրիշի մը յանձնել պէտք լինի։ Ֆրանսացիք Եւրոպայի մէջ ա՛յնքան դժգոհ են Գերմանիոյ դրացնութենէն որ Ափրիկէի մէջ եւս Գերմանիոյ դրացի լինել զուարճալի չի թուիր իրենց։ Իրաւունք ալ ունին։ Բայց ի՞նչ ընել։ Այս գաղթային խնդրոյ մէջ յաջողութիւնն առտուն կանուխ ելնողին է։ (Ո՞ր բանի մէջ այնպէս չէ արդէն։) Ֆրանսացիք ամիսներէ հետէ կը զբաղին Տահոմէի փոքրիկ թագաւորին հետ, մինչ անդին Գերմանք Ֆրանսայի քանի մը պատիկ ընդարձակութեամբ հողեր գրչի հարուածով մը կ'իւրացնեն, համաձայնելով ուրիշ Տէրութեան մը հետ, որ երկիրներ կուլ տալու մասին իւր անյագ ճաշակովը համբաւաւոր էր արդէն, զոր կրցած է վերջապէս հաշտեցնել իւր Տեւտոն եղբօրորդւոց և քեռորդւոց հետ։

Զմոռնանք նշանակել թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ գոյացեալ համաձայնութիւնն առժամանակեայ է, մինչեւ որ անգլ. Խորհրդարանին երկու ժողովները վաւերացնեն զայն։ Իրաւ է որ եթէ Երեսփ. Ժողովը գլանայ սոյն վաւերացումն, Լորտ Սալզպըրիի նախարարութիւնը կ'իյնայ։ Բայց, հակառակ գուշակութեան փարիզեան լրագրաց, այս բան հաւանական չերեւիր, գէթ ըստ մեզ։

Այս է ահաւասիկ անգլեւգերման համաձայնութիւնն, որով այժմ կը զբաղի համայն Եւրոպա,—և նոյն իսկ Փորթուկալ, որ ապշութեամբ կը տեսնէ թէ Անգլիա գաղթային խնդրոյն մէջ Գերմանիոյ հետ տարբեր սկզբամբք կը վարուի։ Բայց արդեօք մեր ընթերցողաց լիովին կրցա՞նք հասկցնել այս գաղթային խնդիր։—Զենք յուսար. աշխարհագրական ուսմունք ա՛յնքան զանց առնուած են մեր մէջ։ Բայց կ'արժէ աշխարհագրութիւն սորվիլ, և նոր աշխարհագրութիւն, գէթ ըմբռնելու համար թէ «ապագայի Եւրոպան Ափրիկէի մէջ է»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Սպանիացի Տքթ. Ֆէռան, որ հնդախտի պատուաստն հնարած լինել կը կարծէր, գործելու պատեհ առիթը գտած էր հիմակ որ հնդախտ կը ճարակի Սպանիոյ մէջ։ Բայց սպանիական կառավարութիւնը, դեռ եւս գիտնականօրէն ըստ բաւականին ապացուցեալ չհամարելով Տքթ. Ֆէռանի պատուաստն, արգիլեց անոր կիրառութիւնը, թէեւ Սպանիոյ չատ մը կողմերէ ժողովուրդն ազդուապէս կը պահանջէ նոյն պատուաստ։ Տքթ. Ֆէռան Վալէնսիայէ իրեն ղրկուած հնդախտաւոր կղկղանքը վերլուծելով, հնդախտի յատուկ «ստորակէտի ձեւով միկրոբին» գոյութիւնն ապացուցեր է։ Այս լաւ. բայց, ստորակէտ թէ միջակէտ, ի՛նչ օգուտ որ մարգարէք յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունին։

—Վերջին դէպքերու հետեւանօք, տասն երկու սպայք եւս ձերբակալեցան ի Պուլկարիա։ Կ'ըսուի թէ 25 սպայներ ալ իրենց պաշտօնէն պիտի զրկուին՝ իշխանին կառավարութեան նկատմամբ «գաղջ» ընթացք մը բռնելնուն համար։ Դիւրին է գուշակել թէ, յետ պաշտօնանկութեան, այս սպայից «գաղջ» բարեխառնութիւնը բոլորովին պիտի «պաղի»։

—Սերպ կառավարութիւնն արգիլեց Պուլկարիոյ կողմէ յԱւստրիա և ի Պելճիա ապսպրուած հրացաններուն և ռազմամթերքին Սերպիոյ ճամբով ի Պուլկարիա առաքումը։ Սոֆիայի կառավարութիւնը դժգոհ է այս ոչ-բարեկամական տնօրինութենէ, և Դանուբի ճամբով ի Վիտին, Ռուսճուգ և Լոմփալանքա ղրկելու հրաման տուաւ գործարաններուն։

—Ռուսիոյ ընդարձակագոյն նահանգաց մէկուն կուսակալը Ներքին գործոց նախարարին առաջարկեր է այլ եւս քաղաքային կամ թաղային և զինուորական պաշտօններ չտալ Հրէից, որք այս ամեն պաշտօններու մէջ նենգութիւններ ի գործ կը դնեն, մանաւանդ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութենէ զերծ կացուցանելով երիտասարդներն որք առանձնագոյն գումար կը վճարեն իրենց։ Ներքին գործոց նախարարն սկզբամբ հաւաներ է։

—Նոր յաղթանակ ուսանողուհեաց։ Օր. Ալֆորտ Քէմպրիճի Համալսարանին Դպրութեանց բաժնին մէջ բարձրագոյն մրցանակին արժանացաւ, ինչպէս Օր. Ֆօսէթ, անցեալ օր, Զափագիտութեան բաժնին մէջ բարձրագոյն աստիճանին հասած էր։ Ուրեմն, այս տարւոյ Քէմպրիճի Համալսարանի ամենէն փայլուն ուսումնաւարտք երկու օրիորդներ են։ Այս եզական յաջողութիւնք մեծ տպաւորութիւն կ'ընեն հանրային մտաց վրայ, և սքանչելապէս կը դիւրացնեն իգական իրաւանց պաշտպաններուն դատը։

—Անգլիոյ Թագուհւոյն երկրորդ որդի Էտիմպըրկի դուքսն, որ Միջերկրականի Նաւատորմին հրամանատարութիւնը կը վարէր չորս տարիէ հետէ, աստիճանի բարձրացմամբ Տէվընփորթի նաւահանգստին հրամանատար կարգեցաւ։ Բայց Անգլիոյ ծովային պաշտօնէութեան մէջ մեծ համարում չկայ Էտիմպըրկի դքսին նաւային արժանեաց վրայ։ Վերջին անգամուն Սուլթան զրահաւորի խրումն իւր ապիկարութեան վերագրուած էր։

—Տորփաթէ կը ծանուցուի թէ Քոնրատ Մաուէն անուն ուսանողն ինքնասպան եղած է։ Իւր վրայ ծանրակշիռ թուղթեր գտնուած են։ Այս գործի մէջ մաս ունեցողներ ռուս հասարակ յեղափոխականաց համախոհ չեն։ Իրենք Պալթիկեան գաւառաց Գերմաններ են, որք իրենց գաւառաց բռնի ռուսացուցման դրութենէն դժգոհ, իրենց [illegible] ծայրայեղութեանց դիմել կը խորհէին, և ինքնասպան եղած երիտասարդը, տեսնելով թէ ինք գործիք ընտրուած է իւր ընկերաց կողմէ, նախամեծար դատած է ինքզինքն սպաննել։

—Երրեակ Նիզակակցութեան պաշտպան ազդեր և Եւրոպայի լրագրեր մեծապէս գոհ են որ գաղթային համաձայնութեան շնորհիւ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ գժտութեան պատճառք կը վերջանան, որով Անգլիա կարող կը լինի իւր քաղաքական ազդեցութեամբ ոյժ տալ Երրեակ Նիզակակցութեան։

—Սենեկալէ կը հեռագրուի ի Փարիզ թէ ֆրանսացի գնդապետ Արչինարի հրամանաց ներքեւ գտնուող զօրախումբն ի Գալա յարձակում կրած է թէ Ալի Մաչոնի հրամանաց ներքեւ գտնուող զօրախումբէ մը, բաղկացեալ բնիկներէ։ Սաստիկ ճակատամարտէ մը ետքը, Ֆրանսացիք յաղթող հանդիսացած են, և բնիկներն ի փախուստ դարձուցած։

—Դարձեալ Սենեկալէ ֆրանսացի սպայ մը նամակ գրելով ի Փարիզ կ'ըսէ թէ Տահոմէի արդի թագաւոր Պէնէզին 20,000 պատերազմիկներ ունի, այր և կին, յորոց 12,000ը կանոնաւոր զօրք։ Շատ քաջ մարդիկ են ասոնք։ 100ական հոգիէ գումարտակներու բաժնուած են։ Բարեբախտաբար, իրենց հրացանք նոր ձեւով չեն։ Մինչեւ 90 մեթր հեռաւորութեամբ կը մօտենան ֆրանսական զօրաց, ա՛յնքան անվեհեր են։ Տահոմէցի զօրաց առաջին կարգն իւր հրացանները պարպելէն ետքը, երկրորդ կարգին վրայ կեցող զօրքեր իրենց լեցուն հրացաններն անոնց կուտան։ Ամազոն զինուորուհիք մանաւանդ չատ քաջասիրտ են. բայց և այնպէս, ճակատամարտը չսկսած, կը գինովցնեն զանոնք։ Վերջին անգամ երբ Տահոմէցիք և Ֆրանսացիք ճակատեցան, ֆրանսացի զօրքերը քառակուսի ձեւացուցած էին, ամեն կողմէ յարձակմանց դիմադրելու համար։ Ամազոնք վրայ վրայի ութ անգամ յարձակեցան ֆրանսական քառակուսւոյն վրայ, և 50 հոգի վիրաւորեցին։ Դժբախտութիւնն այն է որ Տահոմէցիք երբեք ցերեկ ատեն չեն յարձա-

—)(25)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Պէտրուս սակայն այնչափ բարձր հոգի մը ունէր որ չէր կրնար տեղի տալ իր ամուսնոյն միամտութիւնը չարաչար գործածելու գռեհիկ փորձութեան։ Ուստի յարատեւեց այն ընթացքին մէջ զոր առջուց գծած էր ինք իրեն համար՝ ի նախազգուշութիւն Բիէռոնի վերադարձին, և իրեն համար չատ դիւրին եղաւ հեռի պահել զայն իրմէ, մանաւանդ որ մարքիզն ալ իրմէ հեռու կը փախչէր ըզգուշութեամբ և հպարտութեամբ, անշուշտ նախամեծար համարելով ամուսնոյն յանդիմանութիւնները կրել քան կնոջն արհամարհանքը։

Ֆապրիս, սակայն, դառնութեամբ ըզգալով հանդերձ այն տխուր ցրտութիւնն որով Պէտրուս միշտ կը վարուէր իրեն հետ, չէր յուսահատեր վերջ ի վերջոյ զայն յաղթահարելէ, վեհանձն և փափուկ հոգածութիւններով։ Ամբողջ ձմեռն իր ապերախտ կուռքը կրցածին չափ չփացընելէ ու պճնազարդելէ յետոյ, ամրան համար Մէօտոնի և Պէլվիւի մէջտեղ վարձեց սիրուն ամարանոց մը, որ, ուրիշ չատ ըզբօսանքներէ զատ, իր կինը տիկին տ'Էմառէի մօտեցնելու առաւելութիւնն ունէր։ Դերկոմսուհին այդ ամառը կ'անցունէր ի Վէրսայլ։ Բնակարանն, ուր յաճախ նկարիչներ բնակած էին՝ չէնքին մասնաւոր յարմարութեանը պատճառաւ, բաւական պարզ էր, այլ կը տիրապետէր Սէնի ճաճանչաձեւ հովտին վրայ, և հեռուէն կը տեսնուէր Բարիզի մեծապանծ տեսարանը։ Ստորնայարկը կը բացուէր ընդարձակ պարտէզի մը հարթավայրին վրայ, որ մեղմ զառիվայրով կ'իջնէր գրեթէ մինչեւ Սէն գետը, ծառաստաններու, պարտիզակներու եւ քիչ մը անխնամ ու վայրի թաւուտներու մէջէն։—Մէկ կողմը կը գտնուէր գոց եւ ապակեւոր մեծ տաղաւար մը, որ իբր արհեստանոց կը ծառայէր Ֆապրիսի։ Պարտիզին ստորոտը կը տարածուէր ուղղագիծ ծառուղի մը՝ արիչներով եզերեալ, և իր մեծվայելչութեամբը՝ կարծես դղեկի հին դարաստանի մը մնացորդն էր։ Հասարակաց խորունկ ճամբայ մը կ'անցնէր ներքեւէն։ Երկու ծայրերը կը գտնուէին չատ բարձր պատեր որոց մէկուն վրայ հաստատուած էր նշանաւորութեան տախտակ մը. Դիմացը, միւս ծայրը, գեղջկական նստարան մը կար։

Այս ծառուղին, հակառակ դաշտի վրայ բացուած մէկ քանի տեսարաններու, չատ քաշուած ու մենաւոր վայր մըն էր զոր նկարչին կինը չատ կը սիրէր։— կը պտըտցնէր իր երազուն մտախոհութիւնն, յուլիս ամսոյ միջօրէի մը յ[...] երբ ա[...] մը ծայրէն տեսաւ տ'Էմառէ դկոմսուհին, որ զուարթութեամբ ըսաւ

Լսած էի որ զքեզ պիտի գտնեմ հաւանաց ծառուղւոյն մէջ։

[...]տոյ, զայն համբուրելէ ետք.

Քեզի անակնկալ լուր մը պիտի տամ․․․ Խեղճ պառոնուհին, որ կը պարծէր թէ տակաւին երսուն տարի պիտի ապրի․․․

—Ի՞նչ է եղեր, գոչեց Պէտրուս ուշնութեամբ անոր թեւը բռնելով։

—Անցեալ գիշեր մեռեր է, սիրելիս, [...]ին վրայ կաթուած ունենալով․․․ [...]ոթարն հեռագիր մը ղրկած է ինծի, [...]ւ զի քեզի․․․

Տիկին տ'Էմառէ կանգ առաւ։ Պէտրուս, յանկարծակի մոխրի գոյն առած, [...]էն կը նայէր սոսկալի սեւեռմամբ․․․ [...]եթէ ջղաձգութիւն մը կծկեց իր [...]թունքը. արիւնն կրթնցաւ, բոլորովին [...]ւաղեցաւ, և սահեցաւ գետինը ինկաւ։

Դերկոմսուհին աղաղակ մը արձակեց, [...]պահ մը վարանած մնաց, յետոյ, հասկընալով որ բնակարանէն այնչափ հեռու էր [...]որ ձայնը չպիտի լսուէր, մանկամարդ կնոջ առջեւ ծունր դրաւ և իր աղի սրըուակն հոտոտել տուաւ անոր, քաղցր խօսքեր չռայլելով։ Պէտրուս քիչ քիչ սթափեցաւ, և մինչդեռ ոտքի կ'ելլէր զարմացկոտ և մոլորուն դէմքով մը,

—Ի՞նչ եղայ, ի՞նչ եղայ, մրմնջեց։

Եւ յանկարծ ճակատը կծկուեցաւ, ու իր տժգոյն դէմքը ծիրանեգոյն ներկուեցաւ։

—Ա՜հ, կը յիշեմ։

—Կ'ուզե՞ս որ երթամ ամուսնոյդ իմաց տամ, ըսաւ տիկին տ'Էմառէ, նստարանի մը վրայ նստեցնելով զայն։

—Չէ․․․ չէ․․․ մնաց որ, Բարիզ գացած է․․․ Հեռագիրը քո՞վդ է։

—Ահաւասիկ։

Պէտրուս կարդաց հեռագիրն, և երկու թեւերը կախելով անսահման սրտաբեկութեամբ.

—Ա՜հ, Աստուա՛ծ իմ, ըսաւ ցած ձայնով, զիս մեռցնելո՞ւ համար է այս։

Եւ որովհետեւ տիկին տ'Էմառէ ապշութեամբ զինքը կը դիտէր.

—Զիս յիմա՞ր կը կարծես, չարունակեց։ Զե՞ս հասկնար թէ այդ կնոջ մահն ինչո՛ւ այսչափ կը յուզէ զիս.

—Իրաւ է․․․ չեմ հասկնար․․․ բնաւ չեմ հասկնար։

—Է՛հ, հիմակ կը հասկնաս. բայց ինծի կը խոստանա՞ս որ ըսելիքս մեր երկուքին մէջը պիտի մնայ։

—Կը խոստանամ․․․ կը վախցնես կոր զիս․․․ ի՞նչ կայ։

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ, իմ խեղճ Էլիզա. սա կայ որ կը սիրէի Բիէռոնի մարքիզը, ապրելու սկսելէս ի վեր կը սիրեմ զինքը. և իր ձեռքը մերժեցի անոր համար որ հօրաքոյրը երդում ըրած էր ինծի ժառանգութենէն զրկելու զայն եթէ իրեն հետ ամուսնանայի․․․ եւ այսօր, մեռած է․․․ կը հասկնա՞ս․․․ ուրիշի մը հետ ամուսնանալէս մէկ քանի ամիս ետքը մեռած․․․ եւ եթէ մէկ քանի ամիս սպասէի, իր կինը պիտի ըլլայի․․․ Եւ առ յաւէտ բաժնուած եմ իրմէ․․․ եւ ապրելու սկսած օրէս ի վեր կը սիրե՛մ զինքը։

Դէմքը ձեռուըներուն մէջ ծածկեց եւ հեծկլտաց։

Տիկին տ'Էմառէի համար, որ մինչեւ այդ վայրկեանը համոզուած էր թէ Պէտրուս Ֆապրիսի հետ ամուսնացած էր սիրոյ ազդեցութեամբ, այս յայտնութիւնն այնչափ նոր և խռովիչ էր որ նախ չկրցաւ ուրիշ կերպով պատասխանել բայց եթէ զարմացական եւ կարեկցական չփոթ բացագանչութիւններով։

—Ա՜հ, կարելի՞ բան է․․․ Խե՛ղճ բարեկամուհիս․․․ Խե՛ղճ սիրելիս․․․ Ի՛նչպէս ժամանակին չըսիր ինծի այս բանը։

Պէտրուս յայնժամ հատկտեալ խօսքերով համառօտակի պատմեց անոր թէ երբ տարի մը առաջ ի՛նչ անցած դարձած էր իրեն և Մոնդոռոնի պառոնուհւոյն միջեւ, թէ ի՛նչպէս յանձնառու եղած էր լռութեան. յանձնառութիւն, զոր մահը կը լուծէր հիմակ։

—Մինչեւ իսկ եթէ այն ատեն ազատ ըլլայի այս գաղտնիքը քեզի վստահելու, բան մը չպիտի ըսէի․․․ կը ճանչնամ զքեզ․․․ Չպիտի կրնայիր հանդարտ մնալ․․․ ամէն բան պիտի ըսէիր մարքիզին. ան ալ հօրաքրոջը պիտի դիմադրաւէր, և դժբաղդութիւնը վրայ պիտի հասնէր․․․ Իր կործանմանը պատճառ պիտի ըլլայի, և գուցէ օր մը երեսիս պիտի տար այդ բանը․․․ ամէն պարագայի մէջ, ես ինքզինքս պիտի մեղադրէի․․․ Չէ՛, իմ միակ սխալս եղաւ չհետեւիլ իմ առաջին ներշնչմանս և վանք չմտնելս,—փոխանակ այս դժբաղդ ամուսնութիւնը կընքելու և պարկեշտ մարդ մը խաբելու։

—Բայց, ըսաւ տիկին տ'Էմառէ, այդ պարկեշտ մարդն, որ միանգամայն մեծ սրտի և մեծ տաղանդի տէր մարդ մըն է, չե՞ս կրնար քիչ մը սիրել զայն։

—Փորձեցի․․․ Արդէն չէի կրնար․․․ Ա՛լ հիմակ դատէ, պատասխանեց Պէտրուս տեսակ մը բարկութեամբ։

Իր բարեկամուհիէն սիրելաբար հարցափորձուելով, պատմեց անոր իր ընտանեկան վշտերը, յարատեւ վիրաւորանքները, գաղտնի զզուանքները։ Տիկին տ'Էմառէ խնդալ կեղծեց այդ չնչին բաներուն վրայ, բաղդատմամբ կեանքին ծանր վշտերուն. չատ իրաւացի կերպիւ ըսաւ Պէտրուսի թէ իր ձեռքն էր ջնջել դաստիարակութեան այդ թեթեւ անհաւասարութիւններն իրեն եւ իր ամուսնոյն միջեւ, սիրուն եւ զուարթ կերպով բարեվայելչութեան մէկ քանի դասեր տալով նմա, զորս անշուշտ սիրայօժար պիտի ընդունէր։ Պէտրուսի ճշմարիտ տառապանքն այդ օտար սէրն էր զոր ակամայ հետը տարած էր ընտանեկան յարկին մէջ. այդ սէրն էր որ ամէն քաղցրութիւն կը խլէր իրմէ, ամէն բան կը թունաւորէր և զոր պէտք էր անկեղծութեամբ զոհել։

—Ըսելը դիւրին է, մրմնջեց Պէտրուս։

(Շարունակելի)

կեր, այլ միշտ գիշերն, երբ եւրոպացի զօրքեր այն օտար երկրին մէջ գիշերային կռուելու վարժ չեն։ Ուրիշ դժբախտութիւն մը այն է որ Տաճօմէցիք իրենց հրացաններն և ռազմամթերքը նոյն իսկ Ֆրանսայի վաճառականներէն կը գնեն։ Եւ այս Ֆրանսայի վաճառականաց իրաւունքները պաշտպանելու համար է որ Ֆրանսայի կառավարութիւնը ձեռնարկած է Տաճօմէի պատերազմին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովն երէկ իւր շաբաթական նիստը կազմեց ի Պատրիարքարան, ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի, և զբաղեցաւ մէկ քանի անհատական խնդիրներով։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ էր։

Առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան և վանօրէից ընդհանուր բարեկարգութեան ծրագրի քննիչ յանձնաժողովը թէեւ երեկուան համար հրաւիրուած էր, սակայն անդամոց մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ նիստը տեղի չունեցաւ։

Ց'Աֆրիկեան Տրիպոլիս աքսորեալ երկու դաւառացի ազգայնոց կանայք աղերսագիր մը ուղղած են առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որով սրտաճմլիկ ոճով նկարագրելով՝ ի տարակայութեան ամուսնոյն որդւովք հանդերձ իւրեանց կրած տագնապն ու տառապանքն, և անօք ու անօգնական և աւուրն պարենի կարօտ մնալով՝ աղետալի թշուառութեան մէջ գտնուիլն, և աներկմիտ յոյս և վստահութիւն յայտնելով Օգոստ. Սուլթանի տարապայման գթասրտութեան վերայ, խնդրած են Նորին Սրբազնութենէն որ ներման շնորհ խնդրէ իւրեանց ամուսնոց համար։ Ս. Պատրիարք Հայրն այս աղերսագիրն կարգալ տուաւ Քաղաքական Ժողովոյ վերջին նիստին մէջ, և Ժողովն որոշեց որ աղերսագիրն թուրքերէն թարգմանութեամբ յանձնուի կայսերական պալատան գլխաւոր Նապետ Վսեմ. Սիւրէյեա փաշայի, Նորին կայսերական վեհափառութեան մատուցանելու համար։ Որպէս աղերսարկուք, նոյնպէս և Քաղաքական Ժողովոյ անդամք աներկմիտ են թէ կը կատարուի իւրեանց խնդիրն, երբ դորովագութ Սուլթանն ի մանաւ աքսորելոց կանանց անտանելի աղէտքն ու թշուառութիւնը։—Ըսիշեալ կանայք գրած են թէ անձամբ Կ. Պոլիս պիտի գան և բարեխնամ Կայսեր գթութեան շնորհը պիտի հայցեն, եթէ Պատրիարքարանը զլանայ խնդրուած միջնորդութիւնը։ (Փունջ)

Գեր. Օրմանեան Սրբազան երէկ երեկոյ Օրմանչէն մայրաքաղաքս եկաւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Պատ. Խնամակալութեան հետ վանուց շինութեան, նուիրատուութեանց և վարժարանի տարեկան քննութեանց գործերը կարգադրելու համար։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ որոշմամբ Կրօնական Ժողովոյ՝ հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է մայրաքաղաքիս քարոզչաց.

Կրօնական Ժողովս Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան նկատողութեան առաւ վերջերս պատահած այն ծանրակշիռ դէպքերն, որք տեղի ունեցած էին Մայրաքաղաքիս Ս. Եկեղեցեաց քահանայից ոմանց գիտակցութեամբ կամ անգիտակցութեամբ՝ ժողովրդոց ժառանգական խնդրոց միջամտութիւն ընելուն պատճառաւ։

Ցայտ է թէ քահանայք չունին պարտաւորութիւն ստորագրելու իւրեանց հոգեւոր հովուութեան յանձնեալ ժողովրդոց այս կամ այն խնդրոյն վերաբերեալ մի գրութիւնն, բաց ի խնամակալութեան և պսակադրութեան պարագայներէ, և երբեմն առաջի Թաղական Խորհրդոց և մարդասիրական ընկերութեանց՝ աղքատ ժողովրդոց կարեկցութեան արժանի վիճակին վկայելէ։

Նոյնպէս կը լսուի թէ քահանայք հոգ չեն տանիր երախայից մկրտութեան տումարի կանոնաւոր արձանագրութեան, որով զանազան անտեղութիւնք կը պատահին, և դժպատեհ դէպքերու լուրեր կը հասնին յԱզգային Պատրիարքարանն։

Սոյն այս կրկին պարագայից ի դարման հարկ դատուեցաւ սոյն շրջաբերականաւ ազդարարել քահանայից Ս. Եկեղեցւոյդ, որ յետ այսորիկ զգոյշ վարուին ստորագրելու ինչ է թուղթ, որ բնաւ վերաբերութիւն չունի իւրեանց հոգեւոր պաշտօնին հետ։ Նաեւ ի մօտոյ հսկեն մկրտիչ և տնեցէց քահանայք երախայից մկրտութեան ճշգրիտ ու որոշ արձանագրութեան, և ինչպէս որ նախորդ շրջաբերականներով հրահանգ տրուած է արդէն, այս անգամ եւս կը յաւելումք թէ այս օրինակ պարագայից մէջ պատասխանատու պիտի ճանչցուին աւագերիցունք, մկրտիչ և տնեցեց քահանայք առաջի ազգային հոգեւոր իշխանութեան։

Կարեւոր կը համարիմք պատուէր տալ քահանայից, որ երբ յայտօրէն կենակցութենէ ծնեալ մի երախայ բերուի յեկեղեցի ի մկրտութիւն, ի տումարին արձանագրէք հետեւեալ կերպով։

Այս անուն երախայ՝ Ուղէ Եկեղեցւոյ՝ ծնեալ յապօրէն կենակցութենէ։

Նոյնպէս երբ ուրիշ թաղէ կը բերուի յեկեղեցիդ մի երախայ, որոյ ծնողք անծանօթ են, կը հրամայեմք որ կատարէք Մկրտութեան Ս. Խորհուրդն, և սակայն չարձանագրէք մինչեւ որ երախային պատկանեալ թաղին եկեղեցական-հոգեւոր պաշտօնէութենէն և Թաղ. Խորհրդէն համերաշխ ստորագրութեամբ մի վկայագիր, և կամ Ազգ. Պատրիարքարանէն մի արտօնագիր չներկայացուի։ Պէտք է գիտնալ որ եթէ պահանջուած վկայագիրն կամ արտօնագիրն չը բերեն, յայնժամ ի վերեւ յիշատակեալ եղանակաւ պիտի արձանագրուի պապքէն։

Հաղորդելով մեր սոյն կրկին հրահանգներն Ձեր Սիրելութեան կը հրամայեմք որ հսկէք այսուհետեւ սոցա անվրէպ գործադրութեան։

Ողջ լերուք ի Տէր
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

8 յունիս 1890

Խառն Ժողովն ի նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ ուրբաթ օր ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Կիրակէ օր տեղի ունեցաւ Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ հանգուցեալ Սարգիս էֆ. Աբրահամեան յուղարկաւորութիւնն եկեղեցական վայելուչ հանդիսիւ ի ներկայութեան երեւելի ազգայնոց, օտարազգեաց և խուռն բազմութեան։ Հանդիսին կը նախագահէր Գեր. Տ. Գարեգին Սրբազան Սրուանձտեանց, իւր շուրջն ունենալով Աչոտ Տ. Ցակոբ, Ցակոբեան Տ. Վահան, Արարդեան Տ. Գրիգոր Ծ. վարդապետներն և երեսունի չափ քահանայք և երգեցիկ դպիրք։ Հանգուցելոյն դագաղը շրջապատած էին Ս. Ներսիսեան վարժարանի սանունք, ծածկուած էր տասնի չափ ծաղկեայ պսակներով, որք դրուած էին Թաղին Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ, Հոգաբարձութեան, Գալֆայեան որբանոցի, Տիկ. Ս. Ասլանեանի, Ց. էֆ. Ասլանեանի, Ց. էֆ. Գարամանեանի և այլ ազգականաց կողմանէ։ Գեր. Գարեգին Սրբազան պերճախօս ազգու դամբանականաւ մը ի վեր հանեց հանգուցելոյն ընտանեկան, հեզահամբոյր և աղքատասէր բարեմասնութիւններն ու արժանիքն. այս առթիւ յիշեց իւր թաղին (Խասգիւղի) նըկատմամբ մատուցած ծառայութիւններն և վերջացնելով իւր խօսքն օրհնեց անոր յիշատակն և երկնային մխիթարութիւն հայցեց սգազգեաց ընտանեացն, ազգականաց ու բարեկամաց։—Եկեղեցական թափորն երբ միեւնոյն հանդիսիւ դէպ ի գերեզմանատունը կը յառաջանար, կանգ առաւ Ս. Ներսիսեան աղջկանց վարժարանի առաջ, ուր երկ. վարժարանաց Տեսուչ Եղիշէ էֆ. Տուրսունեան գրաւոր սրտառուչ դամբանական մը խօսեցաւ, որով մի առ մի թուեց բարեկիշատակ հանգուցելոյն կրթասէր ձգտումներն. իբր Խասգիւղի երբեմն Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան Ատենապետի բազմիցս վարած պաշտօններով իւր թաղին Ս. Եկեղեցւոյ պայծառութեան եւ վարժարանաց յառաջդիմութեան և զարգացման նըկատմամբ տարած արդիւնարեր ջանքերն և ուղղամիտ ծառայութիւններն դրուատելէ յետոյ, իբր վերջին պարտաւորութիւն, ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ, Հոգաբարձութեան, վարժարանի երկսեռ սանուց և թաղեցւոց երախտագիտութիւնն յայտնեց։

Թաղման տխուր արարողութիւնն աւարտելէ վերջ ներկայք մի առ մի իրենց ցաւակցութիւններն յայտնելով հանգուցելոյն վշտակիր որդւոյն, երկու հարազատաց և փեսին՝ Ցարութիւն էֆ. Ասլանեանի, մեկնեցան։

* * *

Այս յուղարկաւորութեան հանդեսէն վերադարձին Վսեմ. Արիկ էֆ. Ունճեան դրամական նուէրով մխիթարեց թաղին հանգուցեալ բազմաչխատ քահանայի մը աղքատիկ այլ պարկեշտ բազմանդամ ընտանիքը։

Շաբաթ օրը ռուսական շոգենաւով մայրաքաղաքս ժամանեց Տփխիսի ազգայիններէն տաղնիսաւոր դրամատէր և Պանք մը Թիֆլիզի ընդհանուր Տնօրէն Աղա Միքայել Թամամշեանց հանդերձ ընտանեօք։ Պ. Թամամշեան յ'Օթէլ տ'Անկլըդէռ իջեւանեցաւ, և այս երեկոյ կը մեկնի յԻւրոպա, ուրկից երկու ամիսէն կը վերադառնայ Թիֆլիս, դարձեալ մայրաքաղաքէս անցնելով։

Պ. Թամամշեանց երէկ Մայր Եկեղեցի գնաց, և անտի Պատրիարքարան, ուր, ի բացակայութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, ընդունեցաւ Գեր. Փոխանորդ Հօր կողմէ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Սկիւտար Սմբատեան ամառանոցին մէջ կատարեցաւ հանրածանօթ վաճառական Ազն. Ցովսէփ էֆ. Թոգաթեանի նշանախօսութիւնն ընդ Ազնուուհի Օր. Ամալէր Սմբատեանի, դուստր Ազն. Մանուկ էֆ. Սմբատեանի, ի ներկայութեան երկուց կողմանց բազմաթիւ ազգականաց և բարեկամաց։

Ազգային այս երկու բարեհամբաւ գերդաստանաց ապագայ համատեղ խնամութիւնը բերկրութեամբ սիրտ լնու երկուց կողմանց բազմաթիւ համակրողները։ Թէ՛ Ազն. Ցովսէփ էֆ. և թէ իւր Ազնուուհի խօսեցեալ իրենց բարեկրթութեամբ արդէն պատուաւոր տեղ մը բռնած են Կ. Պոլսոյ հայ ընկերութեան բարձրագոյն դասուն մէջ։

Արքահամեան, Մամեան և Ասլանեան ընտանիքները կը փութան հրապարակաւ իրենց խորին շնորհակալիքն յայտնել այն ամէն ազգականաց և բարեկամաց, որք ներկայ գտնուելով ՄԵԾ. ՍԱՐԳԻՍ ԷՖ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդիսին, իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքն արտայայտեցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Տրապիզոնի Աբչէապատ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Աքիֆ էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Մէճիտիւզի գաւառակին։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ. Եպարքոսը, Պետական Խորհրդոյ Բարձր. Նախագահն և Արտաքին, Դատական ու Առեւտրական Վսեմ. Նախարարք երէկ կայս. պալատ գնացին և անդ խորհրդակցեցան ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ։ Այս պատճառաւ Մեծ-Եպարքոսը, Պետական Խորհրդոյ Նախագահն ու միւս նախարարք երէկ իրենց պաշտօնատեղիները չգացին։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանը, գնահատելով Տիարպէքիրի կուսակալ Հաճի Հասան պէյի բարուք պաշտօնավարութիւնը, Իմթիազ պատուանշանի ոսկի շքադրամը շնորհած է նմա։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ ՕՍՄ. ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ

Պուքրէշի Օսմ. Նոր դեսպան Պլաք պէյ յունիս 23 ին ընդունուեր է Ռումանիոյ թագաւորէն Սինայայի պալատան մէջ սովորական արարողութեամբ, ի ներկայութեան Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարին։

ՕՍՄ. ՏԽԱԽՈՏԻ ՐԵԺԻՆ

Մայրաքաղաքէս կը գրեն Վիեննայի լրագրոյ մը թէ ծխախոտի Րէժիին ներկայ տարեշրջանին առաջին հինգ ամսոց հասոյթները շատ զգալի կերպով աւելի են անցեալ տարեշրջանի նոյն ամսոց բաղդատմամբ։ Սպասուի հետզհետէ կ'աւելնայ և օտար երկիրներէ կարեւոր խնդրանքներ կը լինին ընտիր և սովորական ծխախոտի համար։ Ուստի կը գուշակուի թէ այս տարուան չահարաժինն անցեալ տարուան չահարաժնէն աւելի պիտի ըլլայ։

Անցեալ մայիս ամսոյ մէջ, Րէժիին հասոյթն եղած է 152,000 օսմ. ոսկի մինչ անցեալ մայիսին 139,000 ոսկի եղած էր։

ԵՒԳԱՖԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Եւգաֆի նախարար Վսեմ. Ջիհնի փաշա հրահանգ ուղղելով նոյն պաշտօնատան բոլոր դիւաններուն, հրամայած է որ ցարդ անգործադրելի մընացած խնդիրք մինչեւ ամսոյս վերջն աւարտին, նոր յանձնուած խնդիրք մինչեւ երեք օր աւարտին և եթէ բացառիկ պարագայ մը ներկայանայ տեղեկագրուի իրեն։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՋՐՈՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սկիւտարի և Գատը գիւղի ջրի ընկերութիւնը մօտերս Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պիտի յանձնէ ընդհանուր շինութեանց և խողովակաց զետեղման յատակագծերը։ Աշխատութիւնք պիտի սկսին յուլիս ամսու մէջ. գլխաւոր շինութիւններն են 2 միլիոն խորանարդ մետր պարունակող լիճ մը, գործարան մը, անիւ մը, բաշխման աւազան մը, ջրամբար մը ի Սկիւտար, ջրամբար մը ի Գատըգիւղ և 50 քիլոմեթր խողովակաց զետեղում։

Խողովակները պիտի դրուին մինչեւ Էրէնքէօյ։ Միւս կողմէ, բաժանորդաց թիւն հետզհետէ կ'աւելնայ և օրական 5000 խորանարդ մետր ջրի բաժանորդագրութիւն կայ այժմէն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱՆ

Ղալաթիոյ Պորսային մէջ, գներու վրայ անկումը կը շարունակէ։ Երեկուընէ մինչեւ հիմա, մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ հրապարակին վրայ։ Բոնսոլիտէն և Բումէլիի երկաթուղեաց պարտատոմսք բաւական անսովոր նուազումներ ունեցան։ Բոնսոլիտէն երէկ միջօրէէն յետոյ մինչեւ 20.2 իջաւ, Երկաթուղին մինչեւ $73\frac{1}{2}$. Ցետոյ, իրիկուան դէմ, Բոնսոլիտէն բարձրացաւ մինչեւ 20.24, և Երկաթուղին 79։ Այս առաւօտ Բոնսոլիտէն բացուեցաւ 20.21, և մինչեւ 20.24ի վրայ գործեր եղան։ Երկաթուղւոյ գինն էր միջօրէէն առաջ $78\frac{1}{4}$, իսկ միջօրէին $77\frac{3}{4}$, ինչպէս նշանակուած է մեր դրամական ցուցակին մէջ։

Տախլիլէն եւս նուազումներու ենթակայ եղաւ. երէկ 60էն իջաւ մինչեւ 58.48, այս առաւօտ բացուեցաւ դարձեալ 60, իսկ միջօրէին 59.36։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ի Սինէքլի, Արեւելեան երկաթուղեաց գծին վրայ, անցեալ հինգշաբթի օր աւազակութեան դէպք մը տեղի ունեցեր է անլուր յանդգնութեամբ։ Աւազակներն յափշտակեր են Ֆեթհի Ահմէտ փաշայի թոռը որ իւր ագարակը կը գտնուէր։ Աւազակները 12,000 ոսկի փրկանք կը պահանջեն, և կալանաւորին ծերունի մայրաքաղաքս եկած է, հետը բերելով նամակն որով աւազակները կը խնդրեն այդ գումարը։ Կայսերական կառավարութիւնը շաբաթ օրն անմիջապէս 350 ձիաւոր ղրկած է կառախմբով, որոց պիտի միանան Սինէքլիի մօտերը ցրուած բոլոր գունդերը։

Անկից ի վեր, ուրիշ տնօրինութիւններ եղած են և այժմ 4000 զինուոր կը փնտռեն աւազակները։ Զօրքերը բաժնուած են ջոկատներու, որք ամէն կողմ կը պտըտին ո՛չ միայն Սինէքլիի շրջակայքերն, այլ և բոլոր հեռաւոր ոլորները։ Բոլոր գաղտնի ոստիկանութիւնն ոտքի վրայ է և իւր փութաջանութեան շնորհիւ կը յուսացուի աւազակները ձերբակալել ընդփոյթ։

* * *

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ աւազակներն հաւանած են 3000 ոսկւոյ փրկանքի, թող տալու համար իրենց կալանաւորը։

—Քիւրտերդի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ մայիս 28ի երկուշաբթի գիշերն Նրգնկայի մէջ ոճրագործութիւն մը տեղի ունեցած է։ Զաքմագճը Սիւլէյման անուն մարդ մը իւր երեք ընկերաց հետ զինուորական բժիշկ հազարապետ Խայրուլլահ էֆէնտիի տունը կը մտնէ և սորա քոյրը սպաննելէ յետոյ կը փախչի։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով կ'սկսի հալածել այդ չարագործն, որ սպաննուած կը ձերբակալուի։

—Պրուսայի լրագրոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք. Ինէկէօլ գաւառակի Գաւաճա Գայա գիւղին մէջ Ալայգա Սէլիմ ու Մանկալը Օսման անուն երկու վաղեմի չարագործներ իրենց երկու ընկերաց հետ Ջաղացպան Ալայգա Ալիի ջաղացքը կոխելով, սորա ձախ ականջի մէկ մասը կտրեր ու հրացանը յափշտակելով, փախեր են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով ձերբակալեր է այդ աւազակները։

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ

Զօրավար Վիդալիս փաշա, որ իւր կնոջ հետ կիրակի գիշերն անցուցած էր Թաղապետական պարտիզին հանդիսին մէջ, կէս գիշերուն իւր Բանկալթիի տունը կը դառնար վարձու կառքով մը։ Սիոնի քոյրերու վարժարանին առջեւ, ջրհանկիրի զգեստով երկու մարդիկ փողոցին մէջ տեղը կանգնած էին և իրարու հետ խօսելու ձեւ մը ունէին։ Սոյն միջոցին երբ կառքը կանթեղին առջեւէն կ'անցնէր, մին ըսաւ ընկերոջը, «փաշան է», և երկուքը միասին յարձակեցան կառքին վրայ. առաջինը պատուհանէն հանեց երկար դանակ մը, կամ բէվոլվըր մը, յայտնի չէ. կառապանը կ'ըսէ թէ դանակ մըն էր, մինչ զօրավարը տեսած է բէվոլվըր մը որ կը փայլէր, որովհետեւ նիքէլէ էր։ Ինչ որ ալ ըլլայ, մարդասպանը պիտի գործածէր զայն երբ իւր արբանեակն անոր թեւը բռնեց գոչելով. «Ուշադրութիւն ըրէ, կինը մէկտեղ է։» Այդ պահ մը դադարը բաւեց կառապանին՝ ձիերը մտրակելու և արարչաւ հեռանալու համար։

Այս երկրորդ անգամ է որ, զօրավարն ինք յայտնած է իւր բերնով, սպանութեան փորձ մը զոհ կ'ըլլայ Վիդալիս փաշա։ Երկու տարի առաջ, Պայրամի երկրորդ օրը, ժամը 10 ին առտն երկու ընկերներու՝ յոյնի մը և թուրքի մը հետ ագարակէն իջած ատեն, երեքն ալ անզէն, իր վրայ կը յարձակին 7 անձինք որք անշուշտ ի գործ պիտի դնէին իրենց չարաչուք մտադրութիւնը եթէ նոյն միջոցին վրայ չհասնէին Բիլիս գայող վեց զինուորներ։ Այդ միջոցին զօրավարին ընկերներէն մին հարցուցած ըլլալով թէ ո՞վ էք, աւազակներէն մին պատասխաներ է. «Դուք ճամբանիդ գացէք, ձեզի հետ գործ չունինք, մեր գործը Վիդալիս փաշայի հետ է եւ գլխուն գալիք գայ։» Այդ աւազակներէն մին, Կիւրճի Սիւլէյման, ձերբակալուած է, բայց Վիդալիս փաշայի թուրք ընկերը, Իպրահիմ, որուն վկայութիւնը շատ կարեւոր կրնար ըլլալ, անյայտ եղած է։ (Մոնիթէօռ)

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ԲԵՐԱ
ՍՆՏՈՒԿԻ ՄԷՋ ԿՆՈՋ ՄԸ ԴԻԱԿԸ

Բերայի Քանչէլէր փողոցի ոճրագործութիւնն, որոյ մանրամասնութիւններն երէկ հաղորդեցինք, տակաւին գաղտնիք մը կը մնայ և յայտնի չէ թէ ինչ պարագաներու մէջ կատարուած է։

Ոճրագործն Ալէքօ, որ սնտուկը գըտնուած օրուան առաւօտուն Քանչէլէր փողոցը գնացած և ծրար մը առնել ուզելով, չէր յաջողած և մեկնած էր, ուղղակի իւր ծառայած վաճառատունը գնացեր և անտի դանձելու համար մէկ քանի փոխանակագրեր առնելէ յետոյ մեկներ է։ Կը կարծուի թէ Ալէքօ այսպէս վարուելով ուզած է ոստիկանութիւնը խաբել։

Տան տէրն՝ Աթանաս և միջնորդն՝ Եանքօ Ալէքոյի մեկնած օր երեկուան դէմ Թէքէ Պաշըի ոստիկանին դիմելով, ըսած են թէ տան մէջ գտնուած սնտուկէ մը գարշելի հոտ մը կուգայ։ Ոստիկանն անմիջապէս այդ տունն երթալով սնտուկը կը բանայ և հոտ մը չառնուր, սակայն սնտուկը խառնած պահուն տեսնելով որ դիակ մը կայ, սեննակին առջեւ ոստիկան մը կը թողու և դէպքը կը տեղեկագրէ ձեռնհաս իշխանութեան։

Ալէքոյի համար կ'ըսուի միանգամայն թէ տասն-երեք ամիս առաջ Ղալաթիոյ սեղանաւորաց միոյն յանձնարարութեամբ Պ. Բալթիի վաճառատան մէջ ընդունուած էր եւ այս վերջինը մինչեւ հիմա իւր հաւաքիչին գանգատելու առիթ մը ունեցած չէր երբեք։

Ալէքօ ուրբաթ առաւօտ ըստ սովորականին Բալթիի վաճառատունը գնացեր էր։ Ալէքօ չորեքշաբթի ու հինգշաբթի գիշերներն իւր տունը չերթալով, ընտանիքը այդ վաճառատունը մարդ մը ղրկելով տեղեկութիւն ուզեր է, որովհետեւ Ալէքօ սովորութիւն չունի եղեր գիշերները իւր տունէն բացակայ մնալ։ Վաճառատան մարդիկ պատասխաներ են թէ Ալէքօ մէկ քանի տեղեր գնացած է դրամ հաւաքելու եւ այլ գործերու համար։ Եւ արդարեւ Ալէքօ նոյն օրը դրամ գանձելու գնացեր է, սակայն իւր գանձած դըրամը փոխանակ անձամբ տանելու, ուրիշի մը հետ վաճառատուն ղրկեր է ըսել տալով թէ ինք զբաղած է։

Այն Թաթավլացի կինն, որոյ տան մէջ երբեմն բնակած էր տարաբաղդ զոհը, յայտարարած է թէ Բէլաժի երեսուն ոսկւոյ չափ գումար մը ունէր։ Այս պատճառաւ թէեւ կարծուած է թէ ոճրագործութեան շարժառիթն այդ դրամն է, սակայն այս կարծիք եւս այնչափ հաստատութիւն գտած չէ, որովհետեւ Ալէքօ իբրեւ հաւաքիչ մեծաքանակ գումարներ գանձած և ցարդ ստակ մը անգամ իւրացուցած չէ։ Այս հակասութեան առջեւ կը կարծուի թէ Ալէքօ այլ եւս ձանձրացած Բէլաժիի կենակցութենէն, այս միջոցին դիմած է իր տարփուհիէն ազատելու համար, որ զինքը բուռն կերպիւ կը սիրէ և միշտ կ'ստիպէ եղեր ամուսնանալ իրեն հետ։ Յաճախ կռիւներ եւս տեղի կ'ունենան եղեր Ալէքոյի ու Բէլաժիի միջեւ, Բէլաժի նախանձոտ բնաւորութեան պատճառաւ։

Տան տէրն Աթանաս, սորա հօրեղբօրորդին և միջնորդ Եանքօ, որք այժմ ի կալաթա Սէրայ կը գտնուին, թէեւ զատ զատ կը հարցաքննուին, սակայն երեքն ալ բացարձակապէս կը յայտարարեն թէ այդ ոճրագործութեան մէջ ոչ է մասնակցութիւն չունին։ Կ'երեւի թէ սպաննեալ Բէլաժի ազգական չունի, որովհետեւ մինչեւ հիմայ ոչ ոք ներկայացած է ի Կալաթա Սէրայ։

Ոստիկանական խուզարկութիւնք աշխարհին մնացած են ցարդ և Ալէքօ դեռ չէ ձերբակալուած։

ՆՈՐ ՄԱՆԱՆԱՑ

Տիարպէքիրէ կը գրեն առ Թարիք թէ Մահալ ու Միթինա գիւղախմբերու մէջ վերջերս տեղացած անձրեւին հետ տեսակ մը կորեկ տեղացեր է եղեր անթիւ և անհամար։ Ժողովուրդն հաւաքեր է զայնս և իբրեւ ցորեն աղալէ յետոյ հաց պատրաստեր և կերեր է։ Երկրագործք իրենց ցանած կորեկներուն պէտք չունենալով, ապագային համար իբրեւ սերմ պահեր են և երկինքէն տեղացած այդ նոր մանանան ամբարեր են իբրեւ ուտեստ։

Թարիք այս տեղեկութիւնները տալէ յետոյ կ'ըսէ թէ այդ կորեկներէ մէկ քանի հատ իւր խմբագրատունը ղրկուած է։

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ

Տպագրական տեսչութեան մէկ պաշտօնական ազդը կը ծանուցանէ թէ Քէօթահիոյ Էսկիշէհր գաւառակի Գատըր Գավաղը անուն տեղը տօնավաճառ մը բանալու արտօնութիւն տրուած է և թէ վաճառականաց ազատօրէն առեւտուր ընելը պիտի ապահովուի։ Տօնավաճառը պիտի սկսի սեպտեմբեր 21ին և պիտի տեւէ տասն հինգ օր։

Բերայի Ամառնային Թատրոնին հըրկիզմամբ վնասուած ֆրանսացի դերասաններուն և դերասանուհիներուն նպաստելու համար, ֆրանսական դեսպան կոմս Մոնդէպէլլոյի նախաձեռնութեամբ հանգանակութիւն մը բացուած է, ուսկից մինչեւ ցարդ գոյացած է 3308 Ֆրանք։ Դեսպանն իր կողմէ նուիրած է 1000 Ֆրանք։ Կիրակի ցերեկ, այս նպատակաւ, դեսպանին հովանաւորութեան ներքեւ բազմազուարճ հանդէս մը տեղի ունեցաւ Թէփէ-Պաշիի հասարակաց պարտիզին մէջ։ Հանդէսը սկսաւ միջօրէէն երկու ժամ յետոյ և տեւեց մինչեւ կէս գիշեր մեծ ոգեւորութեամբ և աշխուժիւ։ Հասոյթն եղած է իբր 300 օսմ. ոսկի։

—Անցեալ ուրբաթ գիշեր, Բերայի կառավարիչ Նազըմ պէյ, երկու ոստիկանաց հետ Բանկալթիէ անցած պահուն, Լատին գերեզմանատան դէմ կը տեսնէ երեք մարդիկ որք տան մը պարտէզին մէջ կը մտնէին և որոցմէ մին տանը մէջ կը մըտնէր՝ պատուհանն ի վեր մագլցելով։ Կառավարիչն անձամբ և երկու ոստիկաններն կը յարձակին չարագործներու վրայ, որք րէվոլվէրի երեք հարուած կը պարպեն։ Ոչ ոք կը վիրաւորուի, և երեք չարագործները նոյն հետայն կը ձերբակալուին։

—Հիւպատոսական գործոց դիւանին առաջին քարտուղար Վսեմ. Տիրան պէյ Տատեան երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս վերադարձաւ Բարիզէն, ուր կը գտնուէր արձակուրդով։

—Խաչեան և Ունճեան ընկերութեան Ազնիւ շոգենաւը կիրակի օր մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ ի Զմիւռնի՝ 500 ուխտաւորներով։ Նոյն ընկերութեան երկրորդ շոգենաւը Թրակիա Պոլսոյ նաւահանգիստը կը գտնուի։

—Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնը լուր առած է թէ Եգիպտական կառավարութիւնն հսկողութեան կ'ենթարկէ Սպանիայէն եկած նաւերը։

—Վիճակագիր մը կը տեսնուի թէ Սելանիկի նահանգն 1304 տարւոյն մէջ արտադրած է 3.377,527 քիլոկրամ ծխախոտ և 1305 տարւոյն մէջ 5,026,347 քիլոկրամ։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք ձերբակալած են Բանանի անուն հելլէն մը որ անցեալները Ղալաթիոյ մէջ յոյն ածխավաճառ մը սպաննած և ի բացակայութեան դատապարտուած էր։

—Երէկ Տոլմա Պաղչէի առջեւ նաւակ մը ընկղմեցաւ յորում կային ուղեւոր մը և տասը գրիւ գարի։ Շուրջը գտնուող նաւակներ օգնութեան փութալով, ազատեցին թէ՛ ուղեւորն և թէ նաւավարը։

—Եանեայէն կը գրեն առ Զօհռէ թէ տեղական կառավարութիւնը զինուորներ ղրկեր է ձերբակալելու համար Միչօ Գաջանի անուն աւազակապետն։ Զինուորք սպաններ են աւազակապետը, սակայն նորա ընկերք փախեր են։

—Օտեսայի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Տիգրան էֆէնտի Հիւնքեարպէյէնտեան երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց արձակուրդով։

—Մայրաքաղաքիս իտալական հիւպատոս Պ. տը Քարքանօ երէկ առաւօտ աստ վերադարձաւ կնոջն հետ։

—Երէկ իրիկուն ժամ 10 ին Ազապ Քաբուի ծովեզերքէն վայելչապէս հագուած մարդու մը դիակը գտնուեցաւ։ Դիակին աչքերն ու քիթը բերանը չկային։ Ոստիկանք պահականոց փոխադրեցին զայն։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղելով որոց որ անկ է յանձնարարած է ուշադրութիւն ընել, որպէս զի զինուորաց նշանուած աղջիկներն ուրիշներու հետ չամուսնացուին։

—Կեսարիայէն կը գրեն թէ ամիսէ մը ի վեր կարմրախտը ճարակած է անդ, ուրկից 1 էն մինչեւ 8 տարեկան տղաք կը վարակուին և օրը քսան-երեսուն տղաքներ կը մեռնին։

—Ցայտնի է թէ ժամանակէ մը ի վեր Պետական Խորհրդոյ անդամ Սամի պէյի և Մոմճեան-Հաճեան ընկերութեան միջեւ դատ մը կար Զուպալըքլըի քարիւղի մըթերանոցներու սեփականութեան առթիւ։ Այս դատ որ նախնական դատարանին առջեւ տեսնուած էր, վերաքննիչ ատենին առջեւ տարուելով՝ Սամի պէյ շահած է եւ դատարանն որոշած է որ մթերանոցները Սամի պէյի յանձնուին։ Վճռաբեկ ատեանն եւս վաւերացուցած է այդ որոշումը։

—Եղեռնադատ ատեանը տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտած է Պասրի անուն գաղթական մը, որ հինգ ամիս առաջ ի Գասըմ Փաշա ուրիշ գաղթական մը սպաննած էր։

—Երէկ առաւօտ փայտ բեռցած փոքր առագաստանաւ մը Սկիւտարի ծովու բաղնիքին բաղխելով, բաղնիքին տախտակամածը խորտակեց։ Այս բաղխում յառաջ եկած էր հոսանքին սաստկութենէն։ Նաւուն յառաջակողման կայմը միայն կոտրեցաւ։

—Երէկ իրիկուն ժամը 8 ին Սիրքէճիէ Այսթէֆանոս ուղեւորող թիւ 34 կառախումբն երբ Գումգաբու ժամանեց, վայրաշարժին անիւը կոտրեցաւ։ Անմիջապէս Սիրքէճի հեռագրուելով, 47 թիւ վայրաշարժը ղրկուեցաւ և կառախումբն իւր ճամբան շարունակեց։

—Երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան քսան երեք տուփ բումէլիցի խալամ գաղթականներ։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ ի Ղալաթիա Թինէլին առջեւ քսակահատ մը ձերբակալեցին, երբ սա Հաֆըզ Ահմէտ անուն գիրոզականի մը քսակը յափշտակած էր և կը փախչէր։

—Թաղապետութեան Զ. շրջանակի մէկ պաշտօնական ազդը կը ծանուցանէ թէ վարձու կառքերն ինչպէս նաեւ բեռ կրող սայլեր պէտք է որ փողոցներու ալ կողմէն երթան և թէ հակառակը գործող կառապանք դրամական տուգանաց պիտի ենթարկուին։

—Եազըճըզատէ Նիսիմ Նէէկօ էֆէնտի առաջարկած է կայս. կառավարութեան սիկառէթի թուղթերու վրայ 1, 2 և 3 փարանոց դրոշմաթուղթ փակցնել։ Առաջարկութեան տէրն այս առթիւ մենաշնորհ խնդրած է։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը կը քննէ այժմ մատուցեալ աղերսագիրն ու ծրագիրը։

—Բերայի Թաղապետութեան և Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին Բերայի փողոցները ջրելու համար։ Թաղապետութեան նախագահ Հիւսէյին պէյ, Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան տնօրէնն և այլք անձամբ ներկայ գտնուելով փողոցները ջրել տուած են նոր գործիքով մը։ Այս փորձ լաւ արդիւնք տուած է։

Կ'ըսուի թէ Թաղապետութեան Ա. և Դ. շրջանակաց փողոցները ջրելու եւս բանակցութիւնք կը կատարուին նոյն ընկերութեան հետ։ Միայն Բերայի Թաղապետութեան շրջանակին մէջ վեց ամիս շարունակ օրը երկու անգամ պիտի ջրուի գրեթէ 100,000 քառակուսի մեթր տեղ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ՍԿԻՒՏԱՐԻ

Սկիւտարի Աղջկանց Ամերիկեան Գոլէճի տարեկան հարցաքննութիւնք սկսած են։ Ցառաջիկայ ուրբաթ օր, 27 յունիս (Ռ. Ե.) տեղի պիտի ունենայ վկայականաց բաշխման հանդէսը։

Տիեզերահռչակ Աղէքսանդր Տիւմայի ընտրելագոյն գործերէն 4 հատորէ և 1200 երեսէ բաղկացեալ «Թագուհւոյն Մանեակ» անուն գիրքն, որ ասկից առաջ 48 ղրշ. ի կը ծախուէր, այս անգամ բազմաց թախանձանօք առժամանակեայ 12 ղրշ. անհաւատալի աժանութեամբ կը վաճառի Աչճեան դրատունը Ներճան փողոց թիւ 3։
Գաւառներէն փափաքողները պէտք է վերոյիշեալ հասցէին 17 ղրշ. ի դրոշմաթուղթ ղրկեն։
548 1—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 23 Յունիս.—Թան կ'իմանայ թէ Փարիզի և Լոնտոնի կառավարութիւնք յայժ գոհացուցիչ յայտարարութիւններ ըրած են իրարու՝ Զանզիպարի խնդրոյն վրայ.

—Երեսփ. ժողովոյն մէջ, նախկին նախարարապետ Պ. Պրիսոն ուզեց Զանզիպարի մասին հարցապնդում ուղղել արտաքին գործոց նախարարին, որ ըսաւ թէ կառավարութիւնն յաջորդ նստին մէջ պիտի յայտարարէ թէ կ'ընդունի՞ հարցապնդումը թէ ոչ: Պ. Պրիսոն յայտարարեց թէ ո՛չ թէ այժմեան այլ անցեալ բանակցութեանց խօսքը պիտի ընէ: Ֆրանսա, 1862ին, զիջումներ ըրաւ, զի մեզ համար Զանզիպար փափիթիլասիոնի դաշնագրերով վարեալ երկիր մ'էր: Անգլեւ-գերման դաշնաւորին մէջ, բովանդակ զանզիպարեան երկիրը խնդրոյ առարկայն է, մին ցայսվայր վերապահեալ էր այդ երկր: Զանզիպարի Թողումը Ափրիկէի ոկ ծայրէն մինչը Ֆրանսայի ազդեցութեան համար չատ աննպաստ սպառութիւն մը կրնայ յառաջ բերել: Պ. Պրիսոն վաղուան նստին մէջ վիճաբանութիւն կը պահանջէ ստիպմամբ: Պ. Ռիպօ կը պատասխանէ թէ կարելի չէ անցելոյն վրայ վիճաբանել առանց ներկային և ապագային դպչելու: Կառավարութիւնն արթուն է, և ի Զանզիպար բան մը չպիտի լինի առանց կանխաւ համաձայնութեան Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովոյն հետ: Ժողովը վաղուան յետաձգեց խնդիրը:

ՊՈՒՔՐԷՇ, 23 Յունիս.—Առողջապահական խորհուրդն հնամախտի դէմ զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ:

ՎԱԼԷՆՍԻԱ, 23.—Բարեկեցիկ բնակիչներ ապահով վայրեր կ'ապաստանին: Հնտախտը քանի մը գիւղեր տարածեցաւ, յորոց ոմանք Վալենցիոյ և Թեռակոնայի երկաթեայ գծին վրայ են: Ի Թոնտա, մերձ ի Ռուկամ, նորէն վեց անձինք բռնուեցան և երեքը մեռան: Ռուկամի չրջակայքը քանի մը անձինք եւս բռնուեցան:

ՀՌՈՄ, 23.—Ռաֆֆրմա Մբլուտա կը ծանուցանէ թէ ի Նափոլի խեղճ գործաւոր մը անցեալ գիշեր մեռած է հնտախտի բոլոր նշանները ցուցնող հիւանդութենէ մը: Բժշկական քննութեամբ հաստատեցաւ թէ տեղական հնտախտի դէպք մ'է որ համաճարակ հանգամանք չունի: Բժիշկները բացարձակ յայտարարեցին թէ ասիական հնտախտ չէ: Բայց և այնպէս, զգուշական ամեն միջոցներ ձեռք առնուեցան:

ՓԷՇԹԱ, 23.—Արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Ֆոն Սէօկէնի, մաճառ Պատուիրակութեան շնորհակալութիւն յայտնելով իւր վստահութեան համար, ըսաւ թէ սերպ դեսպան Պ. Սիմիչի յայտարարութիւններէն ետքը փոփոխութիւն տեղի չէ ունեցած Աւստրիոյ և Սերպիոյ յարաբերութեանց մէջ: Կառավարութիւնն ուշի ուշով կը դիտէ դէպքերու ընթացքն ի Սերպիա: Աւելի յառաջ երթալու պէտք չկայ:

ՀՌՈՄ, 23.—Գաւառաց մէջ կատարուած քաղաքային ընտրութեանց մէջ, կառավարութեան կուսակիցք ընտրեցան առանց պայքարի: Կղերամիտ կուսակցութեան անդամք չմասնակցեցան ընտրութեանց.—Ռիֆորմա կ'իմանայ թէ Պապը հիւանդ է մի քանի օրէ ի վեր:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 Յունիս

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Իսէկ երկեայ գոց. (Միայ. Բ. Ընէբ		20	18 1/2
Վերջային գոցումէն վերջ	»	20	24
Բերսայի մէջ	»	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	21	21
Էւս օրին	»	21	22
ԻՍԹԻՐՐԱՋԸ ՏԱԽԻԼԻ			
Իսէկ երկեայ		58	20
Այս առաւօտ		60	
Էւս օր		59	36
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՔ			
Փոխառութիւն	A. Ընէբ	41	3/4
»	B. »	24	3/4
»	C. »	21	6
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ			
Օսմ. Թէ Տէնէրալ ..... Անգլ. Լի.		5	5
Գրէտի Ժէնէրալ ..... Օսմ. »		9	25
Պանք տը Գօնս ..... » »		7	15
Սօսի Շանժ էմփրէօր ..... » »		5	
Թրամուէյ	» »		
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	77	3/4
Բաժնեթուղթ Լոմբարտ	Գ. Կ.	142	

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 23 Յունիս, ժամ 3 վայր. 35 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 0/0	91	55
» » 4 1/2 0/0	106	55
Օսմանեան քօնսօլիտէ Ընէբ Դ.	19	
Օսմանեան երկաթուղի	79	37 1/2
» Բէժիի բաժնեթուղթք	275	
Պանք Օթօման	603	12 1/2
Գրէտի Լիօնէ	743	75
Իտալական Ռանթ 5 0/0	96	12 1/2
Հելլենական 5 0/0	483	
Երիտրեթէ Թիւրք (1890)	417	50
Եգիպտական միացեալ	437	50
Պանք տը Բարի	826	25
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	467	50
Սուէզի ջրանցք	2357	50
Սպանիական արտաքին	76	1/4
Չեք Լոնտրայի վրայ	25	15

Լոնտոն, 23 Յունիս, ժամ 6 վայր.—երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97	7/8
Օսմ. » Ընէբ Դ.	19	11/16
» » » Ա.	41	3/4
» » » Բ.	24	3/4
» » » Գ.	18	7/8
Փոխառութիւն 1877	103	3/8
Պանք Օթօման	14	1/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	96	3/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	101	5/8
Տայրա Սանիէ	86	1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	103	
Հելլենական 5 0/0	95	
Մոնոբոլ »	79	

Ռուսական 1889	98	
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	15

Վիեննա, 23 Յունիս, ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37	20
» Բէժիի բաժնեթուղթք	119	50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117	30

Պերլին, 23 Յունիս, ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	32 1/2
Բուլղ. Թղթադրամ	233	
Օսմանեան երկաթուղի	81	
Օսմանեան քօնսօլիտէ Ընէբ Դ.	19	

ՆԱՐԼԸ-ԳԱՊՈՒԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ի նպաստ Թոփլու վարժարանաց կառուցանելի երկու ազգ. կալուածոց շինութեան համար հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած ըլլալով Խասգիւղի ազիսի գործարանատէրերէն, խորհուրդս պարտ անձին կը համարի հրապարակաւ շնորհակալիք յայտնել առ Մեծապատիւ ազգասէր նուիրատուս, մանաւանդ առ Մեծ. Եղիա Էֆէնտի Շահպազ, որ յաճախ իւր գլխաւոր խորհրդոց առարկայն ըրած է Ս. Եկեղեցւոյս պաշտպանութիւնն և որոյ միջոցաւ ի գլուխ եկած է սոյն նուիրատուութիւնք:

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
ՌԲ. Ս. ՔԷՄՀԱՃԵԱՆ	ՕՀ. ՔԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Մեծ. Տեարք	ղրշ.
Գէորգ Տէմիրճեան	1000
Ռաշիտ Էֆէնտի	1000
Շահպազ Եղիա	5000
Մհտ. Կարապետ Տէմիրճեան	1000
Մուրատ »	1000
Բարսեղ Կիւլպէնկեան	1000
Ավրամ Քօյմաղօղլու	1000
Ծօրճի Նուման օղլու	500
Յովհաննէս Քույումճեան	500
Գրիգոր Աչըքեան	1000
Շէրիֆ Էֆէնտի	1000
Յ. Արսլանեան ընկերութիւն	1500
Մհտ. Տատուր	1000
Ճիվան Էֆէնտի	500
Յակոբ Հաճընեան	500
Սարգիս Այվազեան	1000
Յարութիւն »	500
Մհտ. Մարտիրոս	500
Յակոբ Պալըճեան	1000
Ալեքսան Թիւթիւնճեան	1000
Մհտ. Յակոբ Պէզիրճեան և Խաչիկ Կիւլպէնկեան ընկերութիւն	1000
Սարգիս Կէօտէնեան	1000
Գումար ղրշ.	23500

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԿԱՐԻՆ, 2 յունիս

Կիրակի առաւօտ, մայիս 27ին, Գեր. Ս. Առաջնորդ Հայրն հանդերձեալ էր Ս. պատարագ մատուցանել և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել վասն երջանկայիշատակ բարերարին ազգիս մեծանուն Մկրտիչ Սանասարեանի: Եկեղեցական այդ հանդէսը տեղի ունեցաւ ցարդ նմանը չտեսնուած վայելչութեամբ և փառաւորութեամբ: Արդէն հոյակապ հանդուցելոյն տխուր մահուան գոյժն և այդ առթիւ կարգադրուած կրօնական հանդէսն յատուկ ազդագրերով ծանուցուած էին ազնիւ ժողովրդեան, որ առաւօտեան տխրանուագ զանգակահարութեան ի լուր կը փութար գունդագունդ դիմել յեկեղեցի իւր երախտագիտական պարտականութիւնը կատարելու: Պատարագին ներկայ գտնուեցան բացի հազարաւոր ազգայիններէ՝ քաղաքիս Ռուսաց, Անգլիոյ, Գաղղիոյ, Իտալիոյ և Պարսից հիւպատոսք իրենց տիկիններով և թարգմաններով, ազգային պաշտօնական մարմնոց ամբողջութիւնն և չատ այլակրօն ազգայիններ, որոց յոգնախուռն բազմութեան առջեւ տակաւին չատ նեղ կուգար մեր եկեղեցւոյ ընդարձակածաւալ չէնքը: Եկեղեցւոյ միջավայրը դրուած էին մի խաչ և մի Աւետարան սեւապատ սեղանի մը վրայ, որոյ չուրջը բոլորած էին Սանասարեան վարժարանի ազնիւ տեսչութիւնն և համայն սանուցք: Եկեղեցական երգեցողութիւնք սկզբէն ցվերջ յոյժ կանոնաւոր ընթացան, որոնք այն աստիճան դաշն, տխուր և հոգեզմայլ չեշտ մը կը պարունակէին, որ ոչ միայն յուզեալ ժողովրդեան զգացմանց թելերն կը թրթռացնէին այլ և հիացման մեծ սպառութեան տակ կը թողուին օտարազգի հանդիսատեսներն: Ցաւարտ Պատարագին՝ երբ Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուէր, յանկնկալս Սանասարեան Վարժարանն իւր երկու աչակերտաց, Ազգ. բոլոր պաշտօնական մարմինք իրենց Ատենապետաց, Ազգ. Ուսուցիչք իրենց Տեսչին ձեռամբ և անհամար ոմանք անձամբ բերին Խաչին պատուանդանին առջեւ զետեղել բնական և արհեստական ծաղիկներով զարդարուած 14 պսակներ և 3 ծաղկեփունջեր ի պատիւ յիշատակի անմահ բարերարին Ազգիս:

Ահաւասիկ այդ պսակներու և ծաղկեփունջերու ցուցակը հանդերձ իրենց վերտառութեամբք.

1. Բարերար Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին իր երախտագէտ վարժարանը:
2. Երեսփոխանութիւն գաւառին Կարնոյ առ Մ. Սանասարեան:
3. Վարչութիւն առ Մ. Սանասարեան
4. Թաղական Խորհուրդն առ Մ. Սանասարեան:
5. Ուսումնական Խորհուրդն առ Մ. Սանասարեան:
6. Սանասարեան բարերարին Ազգ. Ուսուցիչներէն:
7. Բարերար հոգելոյս Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին Կարնոյ Հայ դիւղացիներէն:
8. Բարերար Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին իր խոնարհ հարանցուն Սաթենիկ Մ. Խ. Պալլար:
9. Մեծանուն բարերար հոգելոյս Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին Տիկին Փերրոնէ Ն. Հազարապետեան:
10. Արդուարդ Հազարապետեան (ծաղկեփունջ):
11. Նուարդ Հազարապետեան (ծաղկեփունջ):
12. Բարերար Մ. Մ. Սանասարեանի յիշատակին Պալլարեան գերդաստան:
13. Բարերար Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին Տիկին Գօյիանէ Մ. Պալլար:
14. Բարերար Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին Նազենիկ Մ. Խ. Պալլար (ծաղկեփունջ):
15. Եղբարք Փաստրմաճեան առ Մ. Սանասարեան:
16. Բարերար հոգելոյս Մ. Ս. Սանասարեանի յիշատակին Պալասանեան գերդաստան:
17. Գօլանճեան եւ Վարդանեան առ Մ. Սանասարեան:

Այս պսակներէ վերջը՝ Ս. Առաջնորդ Հայրը սրտառուչ դամբանական մը ի վեր հանեց բարերարին անթիւ մեծագործութեանց գլխաւորներն, որոց գլուխ գործոցն է Կարնոյ Սանասարեան Վարժարանի անգնահատելի հաստատութիւնն, և համառօտակի կենսագրութիւնն ընելով այդ մեծ Հայուն, օրհնեց իւր անմահ յիշատակն և ըսաւ թէ «Սանասարեան կ'ապրի՛ ի մեզ, թէ՛ անմահ է յիշատակն Ազգային այդ մեծ Բարերարին»: Այդ պահուն տեսչութիւն, աչակերտք և ժողովուրդն համօրէն փղձկալ էին յարտասուս, և աննման էր այդ հանդիսաւոր րոպէին գտնել հայ մը որ չողբար այդ թանկագին կորստեան վրայ, սիրտ մը որ չխնծար այդ մեծ մարդուն անակնկալ մահուան առջեւ: Ամեն աչքէ արտօսր, ամեն սրտէ հառաչանք, ամեն մոքէ «երնէկ»ներ, ամեն բերնէ դրուատիք իրարու խառնուած՝ զգացեր նոր իմն պսակ կը հիւսէին Երջանկայիշատակ Բարերարին անժխտելի մեծ արժանեաց չուրջը: Հոգեհանգստեան աղօթքէն վերջը նուիրեալ պսակները տարուեցան ու զետեղուեցան յատկապէս սեւերով կազմուած սրահի մը մէջ... Բարերարին մեծադիր պատկերին չուրջն և ստորեւ, ուր կարգաւ հիւպատոսք, Թարգմանք, տիկնայք, Ազգ. պաշտօնական մարմնոց խումբն, Ազգ. ուսուցչութեան ամբողջութիւնն, Ազգ. երեւելիք, քաղաքական եւ հոգեւորական ազգայնոց ներկայացուցիչք և Կարնոյ բոլոր Հայ արհեստաւորաց եւ ամեն դասակարգի ազգայնոց գլխաւորք փութացին իրենց խորին վշտակցութիւնն յայտնել նախ առ Գեր. Ս. Առաջնորդ Հայրն, որ իբրեւ ազգին ներկայացուցիչը կ'ընդունէր տզգային այդ մեծ սուգին առթիւ ամեն կողմէ արտայայտուած ցաւակցութիւններն, եւ ապա առ տեսչութիւնն և ուսուցչութիւնն Սանասարեան Վարժարանին: Երախտագիտութեամբ պէտք է յիշել աստէն մեր յարգելի յոյն կրօնակցաց վեհանձն մասնակցութիւնն Ազգ. այդ ընդհանրական սգոյն մէջ, զի նոյն օրը երբ մեր եկեղեցին կ'աւարտէր իր հոգեհանգստեան աղօթքը՝ Յոյնք թէ՛ մասնաւոր նամակներով ուղղեալ առ Գեր. Ս. Առաջնորդն և առ Տեսչութիւնն Սանասարեան վարժարանին և թէ յատուկ ազդարարութիւններով ուղղեալ առ ժողովուրդն՝ կը հրաւիրէին նոյն օրը ժամը 8 ին ներկայ լինելու իրենց եկեղեցւոյն մէջ Երջանկայիշատակ Բարերարին համար կատարուելիք հոգեհանգստեան աղօթից: Գեր. Ս. Առաջնորդ Հայրը, Տեսչութիւնն, աչակերտք, հայ ժողովրդեան երեւելիք և այլք զգածեալ իրենց յոյն եղբայրակցաց այս ազնիւ զգացումներէն՝ փութացին պատասխանել անոնց այս մխիթարական հրաւէրին:

Ցոյն ժողովրդեան այս զգացմունք ամեն դրուատիքէ վեր լինելով, իբրև թարգման Կարնոյ Հայ Հասարակութեան՝ կը փութամ հրապարակաւ իմ խորին շնորհակալութիւն յայտնել:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾԻ Մ'ԱՌԹԻՒ

Հետեւեալ բժշկական յօդուածը, թէեւ անցեալ հինգշաբթի հաղորդուած էր մեզ, սակայն նիւթերու առատութեան պատճառաւ հրատարակութիւնն յետաձգուեցաւ մինչեւ այսօր:

Աւետեաց վերջին ուրբաթ սուրբ թերթին մէջ մի յօդուած տեսնուեցաւ՝ Թօզզէկ, Թօթօթ և Ծօլէկ վերնագրով: Դա բոլոր լուրջ բժշկաց զարմանքը գրաւած լինելու է, ինչպէս նաեւ ընթերցող հասարակութեան ուղղամիտ և քիչ չատ ուսեալ մասին, որ բժշկէ մը գրուած բժշկական յօդուածի մը մէջ ատկից աւելին կամ՝ լաւագոյն է ըսել՝ ատկից տարբերը գտնել կ'սպասէ: Ըստ իս, ժողովրդեան ուղղեալ որ և է հրատարակութիւն, լինի յօդուած կամ գիրք, պարտի պարունակել միայն այնպիսի խնդիրներ, որք կրնան նմա օգտակար լինել և բնաւին վնասակար, և պէտք չէ անձնական կանխահաս կարծիքներ հաղորդել նմա՝ իբր ապացուցեալ ճշմարտութիւն: Կը ցաւիմ յայտարարել թէ յիչեալ յօդուածը բոլորովին զուրկ էր այդ հանգամանքներէն:

Քաղցկեղի մասին յարգոյ բժշկին կատարած ջանքերը կրնան ստոյգ եղած լինել, որով և գովեստից արժանի. այլ լաւագոյն կը լինէր՝ կարծեմ՝ եթէ դոյն «բազմամեայ մասնաւոր փորձերն ու հետազօտութիւնները», փոխանակ խոպան երկրի մը վրայ թափելու, ուրիշ անթիւ հիւանդութեանց և հիւանդութեանց զանազան պարագայից նուիրուէին, որք այդ մահացու ախտին չափ անբուժելի(1) (իւր բառով) չեն: Այս տեսակէտով, յօդուածին այս մասն ոչինչ կը պարունակէ նոր կամ օգտակար հասարակութեան, և հետեւաբար՝ երբ լոկ անձնական ջատագովութիւն՝ կը կորսնէ ժողովրդային թերթի մը մէջ տեղ մը գրաւելու որ և է իրաւունք:

Թօզախտին գալով, զոր լաւագոյն կը համարիմ Բօթայէն Ծիբրախտ անուանել, կարի զարմանալի թուեցաւ ինձ, ինչպէս նաեւ բազմաց եւս անչուշտ, յարգոյ բժշկին այնքան լաւատես գաղափարներն: Մալթելով հանդերձ որ օր մ'իրականանայն գաղափարք այն էտինպուրկցի բժշկին, որու հետեւող և գաղափարակից է նաեւ յարգոյ յօդուածագիրն, պարտիմք խոստովանիլ թէ գիտութեան արդի վիճակը տակաւին չատ հեռու է բուժելի նկատելէ ծիբրախտ, որ բոլոր աշխարհիս բժիշկներէն (ի բաց առեալ անչուշտ Տր. Ֆերպէրն և իւր հետեւող Տր. Տօպրաշեանը) ճանչցուած է իբր ամենէն անբուժելի հիւանդութիւններէ մին: Եւ հոս արժան է փոքրիկ դիտողութիւն մը յաւելուլ. մինչդեռ քաղցկեղին ուռուցումները կարելի է յաճախ յետաձգել (վիրաբուժական գործողութեամբք կամ այլ զանազան միջոցներով զորս գիտական լուրջ հետազօտութիւնք հետզհետէ գտնելու վրայ են), մանաւանդ երբ հիւանդութիւնը մարմնոյն արտաքին մասանց վրայ և իւր սկզբնաւորութեան մէջ լինի, ծիբրախտն՝ ընդհակառակն՝ աւելի սոսկալի հիւանդութիւն մը պարտի նկատուիլ, ոչ միայն վասն զի իւր զոհք աւելի բազմաթիւ և ընդհանրապէս աւելի երիտասարդ են և հետեւաբար աւելի պիտանի ընկերութեան, այլ վասն զի իւր ընտրած գործարանք (որոց մէջ նախադասն է թոքը) ընդհանրապէս աւելի կենսական են և ոչ վիրաբուժելի:

Զեմք ժխտեր թէ ծիբրախտը՝ նոյն իսկ բաւական յառաջանալէ յետոյ՝ կրնայ բուժիլ, բայց սա այնչափ հազուադէպ է որ երկար ժամանակեայ փորձառութիւն ունեցող և հազարաւոր ծիբրախտաւորներ տեսնող բժիշկք հազիւ մի քանի հատեր կարող են հաչուել՝ իբր ինքնին և ինքնաբուն բուժումն: Ուրիշ բան է եթէ չնչառական գործարանաց ամեն երկարատեւ հիւանդութիւններ Թօթօթ անուանեմք, ինչպէս «թօզախտ» բառն ալ կրնայ ըմբռնել տալ, և կամ եթէ ենթադրեմք որ բուժելի ծիբրախտաւորք կը դիմեն առ վերոյիչեալ երկու բժիշկս:

Տօքթէօր Տօպրաշեան կ'ըսէ՝ մինչ հետեւողութեամբ իւր սիրեցեալ Տր. Ֆէպէրնի՝ թէ ծիբրախտ իւր սկզբնաւորութեան մէջ բուժելի(1) է 80 0/0 համեմատութեամբ և վերջին աստիճանի մէջ իսկ 10 0/0 համեմատութեամբ, և թէ «անբուժելի հիւանդաց համար կեանքն անսահման (.՞) կերպիւ կրնայ երկարիլ, և այսպիսիք ամենայն հանդարտութեամբ կը դիմաւորեն մահը... » Բայց այս ամենն հրաչալի է. ուրեմն ծիբրախտը սովորաբար բուժելի հիւանդութեանց կարգն է անցեր. Թող ոչ ոք վախնայ ուրեմն ալ եւս այդ հիւանդութենէն, որ բժիշկէն և ժողովրդէն հաւասարապէս նկատուած է մինչ երբ սովորաբար մահացու հիւանդութիւն՝ նոյն իսկ իւր սկզբնաւորութեան մէջ, և թող ի զուր չճգնին անհամար բժիշկք և գիտունք, որք զգածեալ մարդկութիւնը տառապեցնող սոյն սոսկալի ախտին գործած աւերումներէն, ի խնդիր են չարունակ միջոց մը, դեղ մը, եղանակ մը գտնելու, եթէ ոչ զայն բուժելու, գէթ նորա անողոք ընթացքը մեղմացնելու և յամրացնելու համար: Ամէն օր կ'երեւին, այո, լրագրաց և զանազան հրատարակութեանց մէջ սոյն աշեւելի հիւանդութեան դէմ տեսականապէս կամ գործնականապէս տնօրինուած դեղեր և դարմաններ, այլ, աւաղ, փորձը, գիտական այն անողոք իրականութիւնը կուգայ իսկոյն հաստատել մեր յուսախաբութիւնը: Եւ աստ հարկ է անկեղծօրէն խոստովանիլ թէ սոյն ախտին հազուադէպ բժշկութիւնք չէ թէ ուղղակի բժշկական արհեստին վերագրելի են, այլ ըստ մեծի մասին բնաւեան հրաչալի ճգանց, որք մասնաւոր պարագայից մէջ՝ զորս գիտութիւնն անկարող եղած է ցարդ որոշել՝ կը կարողանան ամբողջովին մարմնէն դուրս վանել զայն ապականող կենդանական թոյները:

Եւ ահա Տր. Տօպրաշեան «փորձուած դեղերու» խօսքեր կը նետէ հրապարակին վրայ և նոցա կը վերագրէ սոյնպիսի հրաչագործութիւններ: Այլ փոխանակ խորհրդաւոր քօղով մը ծածկելու դոյն դեղօրէից անուանքն, որք ո՛ գիտէ ո՛րչափ աննշան բաներ են՝ խել մը մասնագեղերու նման որք կը վխտան անգլիական վաճառանոցաց մէջ, և կերպիւ իւիք իրեն վերապահելու նոցա գործածութեան առանձնաշնորհումն, աւելի մարդասիրական գործ մը կատարած չէ՞ր լինէր արդեօք, եթէ անուանէր զայնս յականէ յանուանէ, որպէս զի ամբողջ բժշկական աշխարհն,—ի՛նչ կ'ըսեմ—ամբողջ տառապող մարդկութիւնն երախտապարտ լինէր առ յօդուածագիր բժիշկն, որ այսպէս պիտի փառաւորուէր, եթէ ոչ այդպիսի հրաչագործ դեղերու հնարիչը լինելուն, գէթ զայնս արեւելից մէջ տարածելուն համար:

Գամք այժմ Ծօլէկ հիւանդութեան, որ յարգոյ յօդուածագրին «գրութեան բուն նիւթը կը կազմէ», և որու նուիրած է իւր յօդուածին մեծագոյն մասը:

Ամէն մարդ համոզուած է թէ ծաղկէ չբռնուելու միջոցն է պատուաստուիլ, գործողութիւն մը, որ գրեթէ դարէ մը ի վեր փորձուելով օգտակար ճանչցուած և երբ այն՝ ժողովրդականացած է: Բայց այս բան չարգիլեր և պէտք չէ որ արգիլէ բժիշկներն և գիտունները մինչ հակափորձելու սոյն գործողութեան տուած արդիւնքները, երբ լոկ...

դիւնքը: Այսպէս ահա Ներլանդիոյ, մանաւանդ նորա հիւսիսային նահանգաց մէջ բաւական առենէ ի վեր հակապատուաստային խլրտմունք կան, որք նպատակ ունին հաստատել թէ պատուաստը չնախապահեր զմարդ ծաղիկէ և թէ վնասակար իսկ կրնայ լինել երբեմն՝ զանազան փոխանցիկ ախտերու սերմեր առողջ անձանց փոխանցելով կամ անգգոյշ կերպով գործադրուելով: Ոչ ժամանակ ունենալով և ոչ ալ ժողովրդային թերթի մ'անձուկ էջերը յարմար նկատելով սոյն խնդրոյն վրայ կատարուած թեր ու դէմ վիճաբանութեամբք լեցնելու, կը հրաւիրեմ պարզապէս յարգոյ յօդուածագիրն ուշի ուշով ընթեռնուլ այն զանազան հրատարակութիւններն եւս, որք իւր դաւանած սկզբանց հակառակը կը քարոզեն, և ի մասնաւորի Պատմական մարդկային պատուաստ անուն հոյակապ գործն, զոր Վսեմ. Տր. Փէշտիմալճեան հրատարակած է մի քանի տարիներ յառաջ, և որ բժշկաց ամենամեծ մասին հաստատուն համոզմանց արտայայտութիւնը կրնայ համարուիլ:

Եւ իրօք, եթէ այնչափ ճշմարիտ լինէին այն «աննկարագրելի և ջախջախիչ փաստերն», որովք Քրուքչենք (3) յեցուցած է երկու ընդարձակ հատորներ, ամբողջ գիտական աշխարհն, ինչպէս նաեւ կառավարութիւնք ի հարկին զինու զօրութեամբ՝ պիտի արգիլէին այդ գործողութիւնն, որ, թէեւ անվնաս՝ կարող է, բացառիկ պարագայից մէջ, վտանգաւոր հետեւութիւններ ունենալ: Միւս կողմանէ առ ի՞նչ կը ծառայէ ի նպաստ իւր պաշտպանած դատին ի մէջ բերել թէ Անգլիոյ մէջ յանձնաժողով մը կազմուեր է եղեր այս խնդրին նախագահութեամբ և այսինչ անուամբ, քանի որ ինքն իսկ կը յայտարարէ թէ դոյն յանձնաժողով «այժմ կը շարունակէ իւր ուսումնասիրութիւններն պատուաւոր նըկատմամբ եւ տակաւին չէ վերջացուցած:» Եւ ինքն իսկ, յարգոյ Տր. Տօպրաշեան, միթէ հակասութեան մէջ չէ՞ երբ կը խըրատէ «ամեն ծնողներն որք կը փափաքին իրենց զաւակունքը պատուաստել տալ», ըսելով. «Պէտք է զնչեալ բժիշկ մը յետոյ կարդալ, ...» Եւ անմիջապէս յետոյ ալ յաւելլով, «...» Այսպէս, պատուաստը չարիք մը նկատէ յետոյ ըսել քիչ մը վարը. «...» Բարեբաղդաբար ժողովուրդը բժշկի մ'ըսածին կը նայի և ոչ թէ ըրածին, մինչ պիտի պատուաստուի բժշկաց ձեռօք և կովու պատուաստով, ոչ թէ ...

Պատուաստի խնդրոյն անմիջապէս կը յաջորդէ ծաղիկին դարմանման խնդիրը: Հոս յարգոյ յօդուածագիրը, փիլիսոփայական մանուածապատ յառաջաբանութեանց մը յետոյ, կը ծանուցանէ թէ ծաղիկը կը բուժէ ...(՞) կոչուած դեղով մը: Այս դեղը բուսական լինելով թունաւորիչ չէ եղեր: Բայց յարգոյ բժիշկը գիտնալու էր թէ բուսական դեղօրէք անհունապէս աւելի ... և աւելի ... են քան հանքայինները: Թէպէտ ժողովուրդն այդ թիւր համոզումն ունի, բայց մեք ենթադրելու իրաւունք ունէինք թէ բժիշկ մը չէ կարող անգիտել բժշկական այդչափ նախնական ծանօթութիւն մը:

Այդ դեղը ոչ միայն ծաղիկը կը բուժէ եղեր, այլ նաեւ ծաղիկէ զերծ կը կացուցանէ եղեր զմարդ, և ոչ միայն ծաղիկէ, այլ նաեւ արեան ապականութենէ(՞) յառաջ եկած ամեն հիւանդութիւններէ. որով մարդասէր բժիշկը «կը յանձնարարէ զայն արգոյ հասարակութեան, թո՛ղ ըլլան պատուաստեալ կամ ոչ, մեծ կամ փոքր»: Եւ այս ջերմ յանձնարարութեանց վրայ կը յաւելու... առ ի դիւրութիւն հասարակութեան. «Այս դեղերը կը գտնուին ...»

Անարժանաբար կը խրատեմք յօդուածագիր բժիշկն որ իւր յաջորդ յօդուածոց մէջ, զորս կը խոստանայ հետզհետէ հրատարակել, փոքր ինչ նուազ եռանդով խօսի այնպիսի դեղերու մասին, զոր ընդհանուր բժշկական աշխարհը տակաւին չէ ուսումնասիրած և իւր անողոք վճռովը վաւերացուցած, որպէս զի մի դուցէ չարամիտ անձինք այնպիսի յօդուածներ նըկատեն լոկ իբր ...: Ս. Ց.

4 յունիս 1890 Գատը գիւղ

(1) Ցարգոյ յօդուածագիրը, չգիտեմ դիտմամբ կամ անուշադրութեամբ, կը գործածէ ... բառը ... նշանակութեամբ, ինչ որ աններելի է գիտական խնդրոյ մասին, զի գիտական լեզուին մէջ ամէն բանէ յառաջ կը պահանջուին ճշգրիտ բացատրութիւնք:

(2) Խնդիրը կը տարբերի, եթէ «դարմանելի» բառը, զոր ինք կը գործածէ ... նշանակութեամբ, իւր բուն իմաստով ըմբռնեմք, զի ամենէն ... հիւանդութիւնք իսկ կը ...՝ թէև առանց ... և ... արդեան:

(3) Թող ներէ ինձ յարգոյ բժիշկն, եթէ չեմ կարդացած այդ գրքին դաղիարէն թարգմանութիւնը՝ եթէ արժանացած է այդ պատուոյն:

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Մագըր-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և չաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց թիւ 339, նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն.

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիչեալ ժամերուն, Սամաթիա Քրիսեան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու: 420

ՍԴՈՂԻ ՄՕՒԼԻ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սդոդ և Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սդոդի Օշարակը, մինչ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ:

Իմ կարծիքս է թէ այս հանճոյ և յաջող պատրաստութիւնը մինչ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն:

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԱԶԴ

ՔԻՒՆԱՐՏ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

CUNARD

Aleppo շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրկիւսըն, Օտէսայէն վերադառնալով ուղղակի Լիվրբուլ պիտի երթայ անմիջապէս:

ԻԼԱՆ

Րիւսէթլու էհալիսէ խասէր վէրիրիզ քի, ալաֆրանկա յուլիսին 10ունտա վէ հէյլէտէն սօնրա սաաթ 3տէ, Պէյօղլունտա Սու Թէրազիսի նամ սօգագտա վագը, վէ 8 նումէրօ իլէ մուրագգամ դէ վէ միւքէլլէֆ պիր խանէ, պա միւզայէտէ սաթըլաճագ, վէ պիթթապի էն զիյատէ ֆիեաթ թագտիմ իտէն իւզէրինէ գալաճագ տըր, վէ պէտէլ ագճէսի, հիւճճէթինին ֆէրագը ագըպինտէ թալէպ օլունաճագ տըր:

Մէզքիւր խանէ 750 արշըն արսա իւզէրինէ օլուպ, զըմնէն քարկիր օտուզու հալտէ 10 գըթա օտա, 1 սօֆա, վէ մաթպախը, վէ չամաշըրխանէ, վէ մախզէն, վէ սըրըրլար, վէ 3 սարնըճ, վէ 2 գաբու, վէ օտուն վէ քէօմիւր մաղազալարընը միւշթէմիլ օլտուգտան պաշգա պիրտէ պաղչէսի վարտըր:

Միւրատ իտէն զաթլար, մէզքիւր խանէյէ հէր կիւն կէլէ պիլիր, վէ գիւատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէն զաթլարտա, Գալաթատա Բէրչէմպէ Բազարընտա Սաաթճը խանընտա վագը խազըրխանէմիզէ թէշրիֆ իտէպիլիրլէր:

Գօմիւսիոնճիւ	
12/24 յունիս 90	Է. ՏԸ ԳԱՍԹՐՕ
Իսթանպօլ	547 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՄԻՔԷՐԻ

Նալլըգ տէվր պաչ Շըվէտ Թիմուրը գանթարը ճէտիտ էլլի նումէրօ տօգուզ քէզալիք պէչ նումէրօ էէտի, պէհէր գանթարը էլլի էլլի ղուրուչ.

Նալլըգ Իսվէճ Թիմուրը գանթարը ճէտիտ էլլի, նումէրօ տօգուզ քէզալիք էլլի նումէրօ էէտի պէհէր գանթարը էլլի էլլի ղուրուչ.

Տէօրթ քէօշէ մըխլըգ Թիմուր գանթարը ճէտիտ իւչ էլլի, պէհէր գանթարը էլլի պէչ ղուրուչ.

Բէարը գատիմ մըխլըգ Թիմուր գանթարը ճէտիտ էլլի, նումէրօ իւչ քէզալիք էլլի նումէրօ տէօրթ պէհէր գանթարը էլլի պէչ ղուրուչ.

Տէօրթ քէօշէ Իսվէճ Թիմուրը գանթարը ճէտիտ օն իքի, պէհէր գանթարը էլլի էլլի պէչ ղուրուչ.

Սարը թէլ գըյէյլի ճէտիտ էլլի, պէհէր գանթարը օն պէչ ղուրուչ.

Սամանլը իւնէսի իւչ քէօշէ ատէտ օթուզ պէչ, քէզալիք տէօրթ քէօշէ ատէտ էլլի էլլի, պէհէրի տէօրթ ղուրուչ.

Հարպ իւնէսի ատէտ էլլի էլլի, իւչ քէօշէ սաղիր քէզալիք էլլի էլլի, իւչ քէօշէ սաղիր պէհէրի իքի ղուրուչ օն փարա.

Թէլ Թիմուր գանթարը ճէտիտ օն իքի, պէհէր գանթարը էլլի ալթմըչ ղուրուչ.

Եալ չէլիկի գանթարը ճէտիտ օն, պէհէր գանթարը իւչ էլլի էլլի ղուրուչ.

Եէրլի գըրգըմը քէչի գըլը գըյէսի ճէտիտ օն պին, պէհէր գըյէյի ճէտիտ տէօրթ ղուրուչ օթուզ տօգուզ փարա.

Ալաֆրանկա նալլար իչուն էօն աթագ մըխը պէհէր պին ատէտի էլլի տօգուզ ղուրուչ.

Ալաֆրանկա նալլար իչուն արգա աթագ մըխը պէհէր պին ատէտի գըրգ տօգուզ ղուրուչ.

Բէարը գատիմ կատանա մըխը պէհէր պին ատէտի էլլի ղուրուչ.

Բէարը գատիմ գըյէլիք մըխ պէհէր պին ատէտի գըրգ իքի ղուրուչ.

Բէարը գատիմ ատի մըխ պէհէր պին ատէտի գըրգ ղուրուչ.

Նիզամիյէ մուլքիյէ ֆապրիգասը իչուն միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ օն ալթը գալէմ էչեա ֆիյաթը մուրագգամլէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ հազիրանըն եիրմինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի միւրիւճճէկինտէն իթմամընտա վէ եիրմի պիրինճի կիւնի եիւզտէ պէչ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

11 Հազիրան 1890	562
Նօ. 33	1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՄԻՔԷՐԻ

Սէլանիք վէ Գօսօվա Ֆըրգասը իչուն միւնագասայա գօյըլտըղը էվվէլճէ իլան օլունան ճիզմէլէրին գարարը գաթիսի իլէ եիւզտէ պէչ թէնզիլաթը հազիրանըն եիրմինճի կիւնինէ գատար թէմտիտ օլունտըղը իլան օլունուր:

11 Հազիրան 1890	563
Նօ. 34	1—3

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸՆ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ստացած Մեծագոյն Գործակալութեան միջոցաւ Հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրելով կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել, նաև երբ ապացոյց իրենց համատարածութեան, միայն Հրդեհէն ճրագնէն համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնալ և տեղեկութիւն առնելու համար կը կրնան դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Մէրքէզը Սալթանաթը Սէնիյեաէ պուլունան աաքիրի Շահանէ մուպահանաթը իչուն միւպայեա օլունաճագ լահմըն իհաալէսի թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին հազիրանը բոււմինին օն եէտինճի կիւնինէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ պէհէմէհալ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 540
Նօ. 26 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Ղալէգ Եանեա ալթընճը Նիզամիյէ ֆըրգասը խաբէսի իչուն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի աղըսթուս իպթիտաընտան պիր սէնէ քեամիլէ զարփընտա մուգթազի երզագ միւթէնէվվիյէ վէ սայիրէնին պուրաճա իհաալէ թալիպ օլանլարըն լմարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 541
Նօ. 27 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Ուրֆա վէ Մարաշ վէ Ճէպէլը Լիպանան իլէ Չէյթունտա պուլունան ասաքիրի Շահանէ իլէ Գուտսը Շէրիֆ տէ արամազը ճիւնտր ճէնապը Միւլիւքեանէ վէ հայվանաթը իչիւն մահալլինճէ մէվգըի միւնագասաա պուլունան էրզագ վէ սայիրէնին պուրաճա իհաալէ թալիպ օլանլարըն թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 535
Նօ. 28 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Շամը Շէրիֆ իլէ Թարապուլուսը Շամտա պուլունան Ասաքիրի Շահանէ իչիւն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ լեճապ իտէն էրզագը միւթէնէվվիա իլէ Շամը Շէրիֆտէ պուլունան հայվանաթը միրիյէ իչիւն թէմուզտան իթիպարէն պիր սէնէ զարփընտա լիւզումի պուլունան չայիր վէ սամանըն պուրաճա իհաալէ թալիպ օլանլարըն թարիխի իլանտէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1990 — 536
Նօ. 29 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Շամը շէրիֆ իլէ ճիվարընտա պուլունան ասաքիրը շահանէ իչուն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեա օլունաճագ էրզագը միւթէնէվվիանըն պուրաճա իհաալէ թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 537
Նօ. 30 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Գոսովա ֆըրգասընտա պուլունան վէ պիլ իճապ պուլունտուրըլաճագ օ-
լան ասաքիրը շահանէ իչուն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի թէմուզը իպթիտաընտան իթիպարէն պիր սէնէ քեամիլէ զարփընտա միւգթազի օլուպ միւպայեասը գօնթրաթօյա պաղլանաճագ օլան էրզագը միւթէնէվվիանըն պուրաճա իթթաըն թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 538
Նօ. 31 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԸՐԱՍԲԸՐԻ

Թէճհիզաթը ճիւնտիյէ իչուն իքի եիւզ գըրգ պօրմ պին արշուն ճէտիտ լաճիվէրտ նէֆէր չուգասը վէ իքի եիւզ սեքսէն պէշ պին արշուն ճէտիտ պօզ էնլի ասքէր միւպայեա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գոնուլմըշ օլտուղընտան իհաալէ թալիպ օլանլարըն հազիրանըն օն իւչիւնճի չարշէնպէհ կիւնի մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 հազիրան 1890 — 539
Նօ. 32 — 2—3

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր յառնելու	Ժամ Ը.Ե.	Երթալիք տեղը	Դարձը
Բշ. 11 23	2 Եր.	Օտեսա	Ազօֆ
Գշ. 12 24	5 Եր.	Աղեքսանդրիա	Լազարէֆ
Դշ. 13 25	10 Առ.	Անատոլու	Րօսթօֆ
Դշ. 13 25	10 Առ.	Սեվաստապոլ	Օլէկ
Եշ. 14 26	2 Եր.	Օտեսա	Զար

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գափու։ 136

ԼԱ ՌՈՒՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000 — Պահեստի հասոյթ և պահեստի դրամ 3,900,000
Տարեկան հասոյթ 1,150,000 — Վճարեալ վնասներն ըլլ 30,000,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նաւատունք, գործարաններ և շտեմարաններ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի Գալաթիա ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մերքէզ Րըհթըմ փողոց, Թիւ 2, Տէրսէաթ խան, Գաւառներու գործակալ գտնել։ 166

Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՔՐԱՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ՊՈՆՏ ՍԴՐ. ԼՈՆՏՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԷ ԺՈՒԱՅՕ ՏԸ ԼԱ ԳՈՒՌՈՆ, Նոր աքանչելի հոտ
ՔՐԱՊ ԷՓԼ ՊԼՈՍՍՄՍ, վայրի խնձորենւոյ ծաղիկք
ԶԱՐԻՆԱ, Ռուսական գեղանոյշ հոտ
ՀՈՒԱՅԹ ԼԻԼԱՔ, ճերմակ եղեւնի
ԳՈՐԻԼՈՓՍԻՍ, Նորելուկ
ԲԱՅՄԸ ՎԻՈԼԷԹ, Մանուշակ
ԱՍՖՈՏԷԼ, ՕՐՔԻՏԻԱ, ԶԻՊՐ, ևն.
ՀՈՒԱՅՏ ԷԼԻՈԴՐՈՓ

ԷՍ. ՊՈՒՔԷ
ՃՈՔԻ ԳԼԸՊ
ՕՓՈՓՈՆԱՔՍ
ՎԻՈԼԷԹ
ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՄԻԼՖԼԷՕՌ
ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ ևն.

«Քրապ Էփլ Պլոսսմզի ամէն, Լոնտոնի Քօուրթ լրագիրը կ'ըսէ. «Եղանակին ամենէն Նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարինք Քրապ Էփլ Պլոսսմը, Լոնտոնի Քրաուն ընկերութեան. կը ծախուի թագի ձեւով խցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՍԱԼԹՍ, անգլիական աղեր լավանտայով — «Վայելուչ Նորելուկ արդուզարդի սեղանի համար. Լավանտայի գերընտիր անուշահոտութիւն։ Եթէ շիշը մէկ քանի վայրկեան բաց թողուի, սենեակին օդը կը մաքրուի և կը զովանայ»։ Այսպէս կ'ըսէ Լոնտոնի «Տիկնանց Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մըն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի ևն։ Կը ծախուի թագի ձեւով խցեր ունեցող կանաչ շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕՔՍԼԻՆ փոշի։ Տիկին Ատելինա Բադդի կը գրէ. «Գոհունակութեամբ կ'ըսեմ թէ ձեր Օքսլին շատ գերազանց կը գտնեմ. մորթին վրայ կը թողու շատ հաճելի տպաւորութիւն մը. ԱՏԵԼԻՆԱ ԲԱԴԴԻ»։

ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ վայրի խնձորի ծաղիկներով Սավոն Զարինա, Սավոն Լիլա Պլան, Սավոն Ռոզ Անկլէզ, վկայեալ անգլէզ։ Անգլիական Փոլոնեի Ջուր, Անգլիական լավանդայի Ջուր, Քոլտ Քրէմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով. Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՁԻՌՆԱ Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.Դիվօտա. պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67 — 70

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌՈՒԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԼԵԱՐԴԻ ԻՒՂ

Իփօֆօսֆիդ սոլ կրով և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

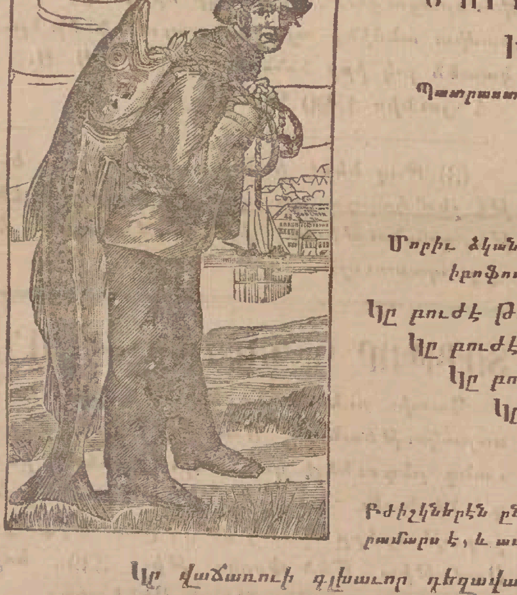

Կաթին չափ ախորժահամ է.

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճգնաժամութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակալատուք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԼԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ

ՆՈՒԲԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլը, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տեւէ։ Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիղմը կամ ուրիշ աղտեղութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամեն տեսակ կօշիկներու։ կարելի է գործածել զայն ներդելու համար ճամփորդութեան կաշեպանակները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի տարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկէն քսել, կամ սպունգով մը կամ վրձինով։ Թրջուած մակերեսին բնիկին կը չորնայ։ Զգուշանալ կեղծիքներէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՌԻՈՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.Դիվօտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

ՇԻՐՔԷԹԻ ՀԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Մայիս 17 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յետոյ տնօրինութիւն

Բոլոր կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւնք

Ժ. Վ.

11 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարպ. Եէնիք Պօյաճք. (Եէնիգիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 25
11 40 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Պօյաճ. Ր. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 19
12 35 Ր. Ա. Գավաք Մէզպ. Պէյլք. Թարապ. Պէյգօզ մինչև Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդկցի. ուր. օրերը Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշիք] 20
12 40 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ Սթէն. Միրկ. Պօյաճք. Ր. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 15ին, Եէնիլով Պեպէք պիտի հանդիպի և Պեպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 18
1 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Եէնիք. Պէշիք. (Եէնիգիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 32
2 5 Եէնիք Սթէն. Միրկէն Պօյճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 25
2 5 Ր. Ա. Գավաք Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բ. Պահճէ Զուպգ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք (ուրբաթ օրեր ժամ 2ին Եէնիմ. էն պիտի մեկնի) 33
2 45 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պեպէք Արնվ, Գուր. Օրթ. Պէշիք. 19
4 15 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյլիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 18
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 22
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշչ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խւակ. 1
8 5 Ա. և Ր. Գավաք Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյլ. Թար. Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 20
10 — Մէզարպ. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ. 31

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 — Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 33
11 25 Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 1
11 35 Եէնիք Սթէն. Պօյճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 23
12 — Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 22
12 30 Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուր Օրթաք. Պէշիքթաշ 2
1 5 Պեպէք Արնաւուտ. Գուրչ. Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապ. 1
1 40 Ր. Հիսար Պեպէք Արվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 23
2 30 Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (Ուրբաթները 2 15ին) 25
3 15 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. (ուրբաթները ժամ 3ին) 2
4 15 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 25
10 — Պեպէքէն ուղղ. կամրջ. բացի ուրբաթէ 28
11 10 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ր. Հիսարէն 2

Ասիական եզերէէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 20 Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 34
11 40 Պէյգօզ Բաշչա. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտըլ պիտի հղրդկցի) 23
12 10 Պեպէք Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ 28
1 — Գանտ. Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Խւակ. 34
1 15 Պէյգօզ Բաշչա. Զուպուզ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտըլ (Գանտըլ պիտի հղրդ. (Ուրբաթ օրերը Վ.ան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.) 20
1 50 Պէյգօզէն Եէնիգիւղ անտի եւ բոլոր ասիական եզերք մինչև Պէշիք. (բացի ուրբաթէ) 25
2 5 Գանտ. Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 22
3 Գանտ. Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիքթաշ (Բացի ուրբաթէ) 34
2 50 Պէյգ. Բաշչա. Զուպուզ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք (ուրբթ. 2.30ին) 33
4 5 Գանտըլ Վ.անիք. Չէնկէլ Պէյլէր. Գուզ. Խւսկիւտար 32
4 15 Պէյգօզ Բաշչա. Զուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտըլ Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4ին Մէզարպ. էն մեկնելով Պէյլիւքա. և Թարապեա պիտի հանդիպի։ 28

6 45 Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խւակ.
9 5 Պէյլիւք. Թարապիա Պէյգ. Բաշչ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խւսկիւտար 23
9 30 Պէյգօզէն ուղ. կամրջ. (բացի ուրբաթէ) 33
10 20 Գանտըլ ուղ. կամրջ. ուրբաթները Չէնկ. 19
11 — Գուզկ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 22
10 55 Չէնկ ուղղակի կամուրջ 2

(Բոլոր կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերէ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 15 Պէշիք Օրթաք. Գուրչ. Նավ. Պեպէք Ր. Հիսար Էմիրկ Եէնիք. Թարպ. Պէյք. Մէզարպ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավաք (ուրբաթները մինչև Եէնիմ և Պէյգօզ պիտի հանդիպի) 33
1 15 Պէշ. Օրթ. Գուրուչ. Էնավ. Ր. Հիսար Պօյաճք Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզար. Եէնիմ. 19
2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Էնավ[illegible] Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. 18
2 45 Գապաթ. Խւակ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Էնավ. Գանտըլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչ. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ. Հայլէ 1
3 20 Պէշիքթ. Օրթ. Գուրչ. Էնավ. Պեպէք (բացի ուրբաթէ). 25
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Պօյճ. Սթէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէյլք. Մեզար. Եէնիմ. 22
5 — Խւակ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. [illegible] և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. 2
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Էնավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարապ. Պէյլիւքա. Մէզր. Եէնիմ. և Գավաքներ 20
7 — Պէշիք. Խւակ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ր. Հիսար Պօյճ. Գանլ. Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէյլիւք. 23
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մէզար. Պէյ. 34
9 15 Պէշիք. Օրթաք Գուրչ Արնավ Պեպէք (ուրբաթն ըր Ր. Հիսար Միրկ Եէնիք. Թարապ. Պէյլիւք. Մէզարպ. հանդիպելով Եէնիմահալլէ պիտի երթայ) 28
9 55 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. Մէզպ. Եէնիմ. (բացի ուրբաթէ) 25
10 — Եէնիք. Թարպ. Պէյլք. Մզպ. Եէնիմ. [Բացի ուրբաթէ] 18
10 40 Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէյլիւքտէրէ. Մէզար. Եէնիմ. (ուրբաթները Օրթագիւղ) 20
11 20 Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մէզպ. Եէնիմ. (ուրբաթները Արնաւուտ գիւղ) 19
11 35 Պեպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. (ուրբաթները Պէշիքթաշ) 22

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 25 Ուղղակի Պեպէք
1 — Ուղղակի Ր. Հիսար 1
2 40 Ուղղակի Պեպէք (ուրբ. 2.25ին) 23
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Էնավ. Պեպէք (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Ր. Հիսար Վ.ոսփոր եկող շոգ. հետ պիտի հաղ.) 2
11 15 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Էնավ. Պեպէք Ր. Հիսար. Պօյաճքը. 1
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Էնվ. Պեպէք 28
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Էնվա. 2
1

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 20 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վ.անիք. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշչա. Պէյգօզ (բացի ուրբաթէ) 25
12 25 Ուղղակի Գանտիլլի 34
1 — Խւակ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտիլլի 22
2 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 34
2 35 Խւակ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպուզ. Բաշչ. Պէյգ. ուրբաթ օրերը Չէն եկլելով Թարպ. Պէյլիւքտէրէ հանդիպելով Մէզարպ. պիտի երթայ 23
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի 32
8 15 Գուզկ Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշչ. Պէյգօզ (Բացի ուր.) 33
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վ.անիք. Գանտըլ. (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշչա. Պէյգ. Թարապ. Մէզարպ. Գավաքներ [ուրբաթները Գուզ. Չէնկ. Պէյլիւք.] 32
10 10 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. (բացի ուրբաթէ) 2
10 40 Խւակ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
10 45 Պէշիքթաշ Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վ.ան. Գանտ. Պեպէք (Ուրբաթ օրերը Խւակ. 33
11 15 Գանտըլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Զուպ. Բաշչ. Պէյգօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23
11 45 Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վ.անիք. 34

Ամեն ուրբաթ առաւօտ երկուքին քառորդ մնացած կամուրջէն շոգենաւ մը ելլելով ուղղակի Պեպէք.

Ամեն ուրբաթ օր կամուրջէն ժամ չորսին շոգենաւ մը ելլելով Խւակ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշչ. Պէյգօզ Թրպ. Պէյլք. Մէզպ. հանդիպելով Եէնմ. պիտի երթայ։

Ամեն ուրբաթ երկրորդ սատանուկէսին Եէնիմ. շոգենաւ մը ելլելով Մէզպ. Պէյլք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշչ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խւակ. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։

Դարձեալ ամեն ուրբաթ երկու Եէնիմ. տասնմէկին շոգենաւ մը ելլելով Մէզպ. Պէյլք. Թարպ. Պէյգօզ Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիք. հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։

ԽՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Խւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խւսկիւտար
— —	6 30 Պէշիք	— —	6 15
11 —	7 5	11 20	7 5
11 30	8 — Վ.ոսփ.	12 — Պէշիք	8 15 Պէշիք
12 —	8 20 Պէշիք	12 20	9 5
12 30 Պէշիք.	9 —	1 — Վ.ոսփ.	9 50
1 —	9 30	1 20	10 10 Պէշիք
1 35 Վ.ոսփ.	10 — Ֆէրպ.	1 45 Պէշիք.	10 30 Ֆէրպ.
2 — Պէշիք	10 20 Պէշիք	2 15	10 40 Գզ.
2 30	10 50	3 — Պէշիք	11 —
3 —	11 — Գուզկ.	2 35 Վ.ոսփ	11 20 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպ.	11 10 Ֆէրպ.	4 15 Պէշիք	11 20
3 45 Պէշիք.	11 20	3 45 Ֆէրպօթ	11 50
4 35 Վ.ոսփ.	11 40	5 15 Վ.ոսփ.	11 55 Գզ.*
4 45 Ֆէրպ	12 5	5 5	12 5
5 5	— —	5 15 Ֆէրպօթ	— —
6 —	— —	5 35 Պէշիք.	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Խւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խւսկիւտար
— —	6 —	— —	— —
11 —	7 5 Պէշիք	11 20	6 15
11 45	8 — Վ.ոսփ.	12 10	7 5
12 30 Պէշիք**	8 20 Պէշիք	12 40 Պէշիք	8 15 Պէշիք
1 15	9 — Պէշիք	1 20	9 5
2 —	9 30	2 10 Պէշիք	9 45
3 45	10 — Ֆէրպ.	2 40	10 10 Պէշիք
3 20	10 10 Պէշիք	3 10 Պէշիք	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 40	3 45 Ֆէրպօթ	10 40
4 — Պէշիք.	11 10 Ֆէրպ.	4 30	11 20 Ֆէրպ.
4 35 Վ.ոսփ.	11 10	5 — Վ.ոսփ.	11 20
5 10 Պէշիք	11 40	5 15 Ֆէրպօթ	11 40
4 45 Ֆէրպօթ	12 5	5 25 Պէշիք.	12 5

* Այս երթեւեկութիւն Հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԽՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ ԽՈՒՐՏԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 45 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
4 15 » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին
1 20 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիր.)
3 15 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի ուր.)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30 ին).

ԽՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱԹԱՐԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Խւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Խւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Խւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Եէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
3 45 Սիրքէճիէն Խւսկիւտար
5 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Խւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Խւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Խւսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 161